

แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย

ในสังคมไทย “ความพิการ” ถูกทำให้รับรู้และเข้าใจจากชุดความรู้ที่จำกัด ทำให้การให้คุณค่าและความหมายกับ “คนพิการ” มีความผิดเพี้ยนบิดเบือนไปจากที่ควรจะเป็น และในกระแสความเข้าใจหลักมักมองว่า “ความพิการ” เป็นภาวะไร้ความสามารถ และ “คนพิการ” ก็นำมาซึ่ง “ความเป็นภาระ” ต่อสังคมและครอบครัว นั้นหมายความว่า “ทุน” จากความเป็นมนุษย์คนหนึ่ง ของสังคมถูกละเลยมองข้ามไปอย่างน่าเสียดาย แม้จะมีการประกาศใช้พ.ร.บ.ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ แล้วก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่าสังคมไทยยังไม่คิดที่จะทำอะไรอย่างจริงจัง เพื่อแสดงคุณค่าและศักดิ์ศรีของคนพิการ การละเลยหรือกีดกันคนพิการออกนอกสังคมนี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการกดขี่ข่มเหงมนุษย์ด้วยกันเอง หน้าซ้ำอาจสร้างความทุกข์ยากลำบากให้แก่คนพิการ อย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์อีกด้วย

แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย

เด็กพัฒนาวิชาการ ชั้น ๒ ศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ ๘๘/๒๖ ถ.ติวานนท์ ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี ๑๑๐๐๐
โทร. ๐-๒๙๙๕๑-๐๘๓๐, ๐-๒๙๙๕๑-๐๙๓๕ <http://www.pikarn.com>

เรียน...

ฉบับที่ ๔ เมษายน-มิถุนายน ๒๕๕๐

จุลสาร สสพ.

“...น้อยก็หนึ่ง”

แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย

.....	ความเชื่อ ศาสนาที่มีต่อความพิการ	๑
.....	คุณค่าของการสวดมนต์ : พิธีการหรือวิธีการ	๓
.....	กรัพย์ วิริยะ... ชีวิตหลังความพิการ	๕
.....	จาก...จิตสวดใส่ แม่กายพิการ	๑๒
.....	เอื่อเทรอ...	๑๔
.....	ไม่ครบห้า	๑๗

๗ มิถุนายน ๒๕๕๐สังคมไทยต้องสูญเสีย.....อีกหนึ่งคนกล้า
คนเก่ง คนแกร่ง แห่งงานด้านคนพิการ
.....วันที่พวกเราต่างสับสน และไม่เชื่อข่าวการจากไปของ "พีต่อ"

ณ วันนี้.....พีต่อพงษ์ กุลกรรชิต.....พีแห่งต้นแบบการทำงานเพื่อคนพิการ
"ด้วยจิตสาธารณะ"

.....ผู้ขับเคลื่อน พิทักษ์ เรียกร้องสิทธิ ทั้งไทย - เทศ

.....ผู้ร่วมงาน งามจิต งามปฏิบัติ

ก้าวต่อไป.....เมล็ดพันธุ์ที่พีได้หว่าน เพราะ มาช้านาน.....จะได้เจริญรุดตาม"พีต่อ"
.....พวกเรา จะร่วมสานฝัน.....ร่วมทักทวงงานคนพิการ.....ตราบเท่าที่ยังมีแรงสืบไป

น้อยก็หนึ่ง.....ฉบับที่ ๕ กลับมาตามสัญญา แม้ว่าในช่วง ๒-๓ เดือนที่ผ่านมา อาจจะมีเรื่องที่ทำให้เรารู้สึกทุกข์ สับสน วุ่นวายกับสิ่งต่างๆ ที่เข้ามาไม่ว่าจะเป็นช่วงข่าวการจากไปของผู้นำคนพิการ "พีต่อ" หรือช่วงเปิดเทอม เริ่มปีการศึกษาใหม่ เด็กๆ หลายคนต้องวิ่งหาโรงเรียน มหาวิทยาลัยใหม่ เพื่อจะได้เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่วนพ่อแม่ก็ต้องปวดถึง หลายๆ คนก็ต้องค้นหาโรงเรียน หาเงิน มาจ่ายค่าเล่าเรียนให้เจ้าตัวน้อยของตน.....เหนื่อยแทบใจขาด.....ก็ต้องอดทน.....เพื่อลูกพ่อแม่ทำได้เสมอ.....น้อยก็หนึ่งก็เลยอยากชวนมาพักใจกับเรื่องราว.....แรงศรัทธาแห่งศาสนา.....ที่ช่วยให้เราลุกขึ้นสู้อย่างมีสติ มีความสุขตามสภาพที่เป็นอยู่จริง เริ่มจากเรื่อง "ความเชื่อ ศาสนาที่มีต่อความพิการ" เพราะเราเชื่อว่าทุกศาสนาต่างสอนให้เราเป็นคนดี ต่างแต่วิธีการของแต่ละศาสนา อีกเรื่องราวดีๆ กับคนหูหนวก หลายคนอาจไม่เชื่อว่าคนหูหนวกจะสวดมนต์ได้ และสวดได้อย่างไร ติดตามได้จากเรื่อง "บทสวดมนต์ภาษามือ" ส่วนผู้ที่ต้องการกำลังใจ และต้องการนำหลักธรรมศาสนาไปใช้ในการดำรงชีวิต ต้องไม่พลาดเรื่อง "ทรัพย์สิน วิริยะ.....ชีวิตหลังความพิการ" เขาเอาชนะความพิการสู่การเข้าถึงหลักธรรมด้วยว่า "เมื่อทุกขถึงที่สุดแล้ว ผมกลับค้นพบทางออก" "ใครทำใครได้ ทุกคนสามารถเข้าถึงศาสนาได้อย่างเท่าเทียมไม่มีการแบ่งแยก" และหลากหลายเรื่องราวในสีลัน...ความเคลื่อนไหว ในช่วงเดือนเมษายน-มิถุนายน ๒๕๕๐ ทั้งเครือข่ายคนพิการทางการเคลื่อนไหว คนหูหนวก ผู้ป่วยทางจิต และคนตาบอด และอีกบทเรียนทรงคุณค่า โดย อาจารย์กัญพล ทองบุญนุ่ม ได้จุดประกายความคิด "จาก....จิตสโล แม็กายพิการ" สร้างการตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาในตัวเราและรอบตัวเรา ซึ่งมนุษย์ทุกคนไม่อาจหนีความจริงได้ว่า....ทุกคนต่างต้องเผชิญทุกข์ เพียงแต่เราจะเรียนรู้ทุกข์ และอยู่ให้ได้ อยู่ให้เป็นอย่างไร.....เราก็มีคำตอบมาฝากค่ะ แดมท้ายคอแฟนหนังหลายท่านอาจพลาดหนังเรื่อง "เอื้อ...เธอ" น้อยนักที่หนังไทยจะมีเรื่องราวเกี่ยวกับคนพิการมาให้เราได้ชมกัน โดยเฉพาะการสะท้อนภาพของคนพิการในมุมมองที่เป็นเหมือนคนทั่วไปในสังคม ที่ได้สะท้อนมุมมองของสังคมไทยต่อคนพิการผ่านตัวละคร และของฝากท้ายเล่มที่ทรงคุณค่าอีกเล่มคือ "ไม่ครบห้า" หนังสือที่ดังไปทั่วโลกมียอดขายไม่ต่ำกว่า ๕ ล้านเล่ม ซึ่งจะเป็นอย่างไรนั้นติดตามให้ได้ในน้อยก็หนึ่ง

..น้อยก็หนึ่ง" แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคม (สสพ). ผู้จัดทำ กองบรรณาธิการ พญ.วิชรา รวีไพบุลย์ โอปอล์ ประภาดี สมลักษณ์ ลิ้ม มนินา เชิงเพ็ด ศิลปกรรม อาภาพรณ สายยศ ประสานงาน สมลักษณ์ ลิ้ม พิมพ์ เบนจผลการพิมพ์ แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย ดิ็กพัฒนาวิชาการ ชั้น ๒ ศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ ถ.ติวานนท์ ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี โทร. ๐-๒๙๕๑-๐๘๓๐ ๐-๒๙๕๑-๐๗๓๕

ชื่อหนังสือ : ไม่ครบ ห้า

เขียนโดย : โอิตทาเกะ ฮิโรทาดะ
จัดพิมพ์โดย : สำนักพิมพ์ ส.ส.ท. (สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี
(ไทย-ญี่ปุ่น)) เยาวชน

ปกหลังเขียนว่า : ความพิการคือความไม่สะดวก แต่ไม่ใช่ความไม่สบาย
หนังสือเล่มนี้ คือ หนังสือดีที่ทำให้กำลังใจผู้พิการรวมถึงผู้ไม่พิการ
คือ หนังสือดีที่ทำสถิติขายได้มากกว่า ๕ ล้านเล่ม
ในประเทศญี่ปุ่น

คือ หนังสือแปลที่ขายดีทั้งในประเทศเกาหลี จีน
ไต้หวัน ฝรั่งเศส เยอรมัน และอีกหลายประเทศ
อ่านหนังสือเล่มนี้แล้วคุณจะรู้ว่า...

โรงเรียนญี่ปุ่นและครูญี่ปุ่นสอนเด็กอย่างไร
พ่อแม่และครอบครัวมีความหมายเพียงใด
คนพิการมีความคิด ความสามารถแค่ไหน
กำลังใจที่ได้จากการอ่านมีมากเท่าใด
คุ้มค่าสละกับยอดขายหลายล้านเล่มในหลายประเทศหรือไม่

เป็นได้ทั้งศิลปิน นักกีฬา รวมทั้งเป็นนักพัฒนาที่เดินทางไป
ทั่วญี่ปุ่นและท่องโลกกว้างด้วย “เก้าอี้ล้อไฟฟ้า” เพื่อมุ่ง
รณรงค์เรื่อง “หัวใจไร้สิ่งกีดขวาง” หรือ ที่รู้จักกันในนาม
Barrier-free

อ่านหนังสือเรื่องนี้แล้วนอกจากจะได้รู้จักและ
เข้าใจคนพิการเพิ่มขึ้นแล้ว ประเด็นที่สำคัญยิ่งคือ หนังสือ
เรื่องนี้ทำให้ตระหนักรู้ว่า...

“สถาบันครอบครัว” นั้น เป็นสถาบันที่สำคัญที่สุด
สำหรับคนพิการและมีผลต่อวิถีคิดและการดำรงชีวิตของคน
พิการอย่างไร

“ไม่ครบห้า” เป็นเรื่องเล่าจากประสบการณ์ชีวิต
ของ โอิตทาเกะ ฮิโรทาดะ ชายหนุ่มอายุ ๓๑ ปี (ในปีนี้)
โอิตทาเกะเป็นคนพิการแต่กำเนิด ไม่มีแขนขา แต่กลับมีวิธี
คิดและการใช้ชีวิตที่น่าอัศจรรย์ เขาเริ่มเล่าเรื่องของตัวเองตั้งแต่
แรกเกิด การใช้ชีวิตอันอบอุ่นในครอบครัวและชุมชน รวมถึง
ประสบการณ์ที่สนุกสนานเป็นพิเศษในสถานศึกษาต่างๆที่เขา
ได้เล่าเรียน

โอิตทาเกะ เล่าเรื่องด้วยความจริงใจ เรียบง่าย ไม่มี
การประดิษฐ์ถ้อยคำที่บีบคั้นอารมณ์หรือใจจะของคนอ่าน
พุ่มพ่ายเห็นใจคนพิการ ทั้งยังกล้าเล่าวีรประวัติความเหลวไหล
เถร และวิถีคิดที่ไม่เข้าท่าของตัวเองไว้อย่างซื่อตรง

ที่สำคัญคือโอิตทาเกะได้สะท้อนให้เห็นถึงบริบท
รายรอบตัวที่มีผลต่อตัวเขา ที่หล่อหลอมวิถีคิดและการใช้ชีวิต
ของเขาอย่างน่าสนใจยิ่ง โดยเฉพาะสถาบันสำคัญที่ทำให้เขา
กลายเป็นนาย โอิตทาเกะ ฮิโรทาดะ ที่มีความรู้ ความสามารถ
มีวิถีคิดและการมองโลกได้อย่างน่าสนใจคือ “สถาบันครอบครัว”

นับตั้งแต่วันแรกที่เขาโอิตทาเกะลืมตาดูโลก พ่อกับ
แม่ ไม่เคยรู้สึกว่าคุณพิการคนนี้เป็นภาระอันหนักหน่วงหนักของชีวิต
หากกลับปฏิบัติต่อเขาอย่างปกติ และพยายามทุกทางที่จะให้
ลูกออกไปท่องโลกกว้างตามใจฝัน

ลูกฝันไกลแค่นั้น พ่อแม่ยินดีและเต็มใจที่จะเป็น
กองหลังคอยผลักดันให้ลูกฝ่าฝันมาครอบครองให้ได้ ทั้งยังไม่
ได้เป็นกองหลังที่เลี้ยงลูกเป็นเทวดา เพื่อแลกกับความคาดหวัง
หวังและสร้างความกดดันให้ลูกจนเกินควร (ดังที่พ่อแม่ใน
ประเทศไหนก็ไม่รู้ชอบทำ... อธิธิ)

โอิตทาเกะ จึงเติบโตมาอย่างที่มีมนุษย์คนหนึ่งจะ
ครอบครองเอาความสุขมาไว้กับตัวได้อย่างน่าอัศจรรย์ และเขา

Quotation :

แล้วก็ถึงวันที่แม่ลูกจะได้พบหน้ากัน ...พ่อไม่กล้า
บอกแม่ชัดเจนว่า ผมเกิดมาไม่มีแขนขา เพียงแต่แหย่ชนิดๆว่า
ร่างกายผมผิดปกติเล็กน้อย คงปล่อยให้แม่รับรู้ตอนที่ได้พบ
ลูกจริงๆ

ทางโรงพยาบาลก็เตรียมการไว้พร้อม เตรียมเตียง
ว่างไว้หนึ่งเตียง เมื่อกรณีที่แม่มาเห็นผมแล้วเกิดเป็นลมเป็น
แล้งไปในทันใด ทุกฝ่ายเคร่งเครียดกันไปหมด ทั้งพ่อแม่ ทาง
โรงพยาบาล รวมถึงแม่ของผมด้วย

แล้วช่วงเวลานั้นก็มาถึง ในรูปแบบที่ไม่มีใครคาดถึง
“น่ารักจัง”

คำพูดที่หลุดจากปากของแม่ผม ทำให้ผู้คนซึ่งอยู่ ณ
ที่นั่น รู้สึกผิดคาดที่คิดว่าแม่คงร้องไห้คร่ำครวญ สติแตก หรือ
ไม่ก็เป็นลม...ความดีใจที่ได้พบลูกคงจะมีมากกว่าความตกใจ
ที่เห็นลูกไม่มีแขนขา

.....
การพบกันครั้งแรกของแม่กับลูกนั้นมีความสำคัญ
เหลือคณานับ

ความรู้สึกครั้งแรกที่แม่มีต่อผม ไม่ใช่ความตกใจ
หรือเป็นความเศร้าโศกเสียใจ แต่เป็นความดีใจ
ในที่สุดผมก็เกิดจริงๆ หลังคลอดหนึ่งเดือน

ความเชื่อและศาสนา ที่มีต่อความพิการ

ผศ.ดร.ปาริชาติ สุวรรณบุบผา^๑ ได้ให้ข้อมูลว่า มีการอธิบายความเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาไว้ต่างกัน ในหลายรูปแบบ เช่น ศาสนาประกอบด้วย คำตอบ หลักการปฏิบัติ ศาสนชุมชน และ

พิธีกรรม หรือกล่าวถึงศาสนาว่าเป็น คำสอน ที่พูดถึงปัญหาของมนุษย์ โดยแต่ละศาสนาจะนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่อาจแตกต่างกันไปตามรายละเอียดบริบทแห่งศาสนานั้นๆ ทั้งนี้เพื่อสร้างความศรัทธา ความเชื่อมั่น และอารมณ์ความรู้สึกที่มั่นคง ให้มนุษย์ได้ใช้ชีวิตในโลกนี้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ผ่านกระบวนการ ที่เรียกว่า พิธีกรรม ในรูปแบบต่างๆ อันเป็นสัญลักษณ์ที่สอดคล้องกับคำสอนของศาสนานั้นๆ หรือกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า ศาสนาจะนำเสนอ “ความจริง” ที่เกี่ยวกับสัจธรรม สูงสุดในรูปของกฎธรรมชาติ หรือพระเจ้า ในขณะที่การนำเสนอ “ความดี” จะเป็นในลักษณะการชี้แนะให้คุณค่าว่า ความประพฤติอย่างไรที่สะท้อนการเป็นคนดีของผู้ปฏิบัติ นอกจากนี้ศาสนายังได้กล่าวถึง “ความงาม” ที่เกิดจากความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งอย่างสมดุล จนก่อให้เกิดความราบรื่น ความสงบ อิสระภาพ กล่าวโดยสรุปว่า ศาสนามีความสำคัญกับชีวิตมนุษย์อย่างแยกไม่ออก เพราะศาสนาจะให้วิธีการคิด วิธีการมองชีวิตและโลก

หากมนุษย์ที่มีความแตกต่างหลากหลายได้มีโอกาสเข้าถึง สาระแห่งศาสนาย่อมเป็นเสมือนการเข้าถึงชุมพลังที่สำคัญในการดำเนินชีวิต แต่ในโลกแห่งความเป็นจริงอาจมีคนอื่นไม่น้อยที่ยังไม่ได้รับโอกาสนั้น และในจำนวนนั้นส่วนหนึ่งก็คือคนพิการ ทำอย่างไรให้ผู้เกี่ยวข้องในสังคมจึงจะตระหนักและเข้าใจในเรื่องนี้ เป็นโจทย์ที่สำคัญของเครือข่ายแผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย (สสพ.) ท่านอาจารย์ปาริชาติ ยังได้ให้ความรู้เพิ่มเติมว่า จาก

ผลงานวิจัยในชุด “ศาสนากับความพิการ” ที่เป็นความร่วมมือของนักวิจัยหลายท่าน โดยผ่านการประสานจัดการของแผนงานสสพ. กับวิทยาลัยราชสุดา ได้กล่าวถึงจุดเด่นของสังคมไทยในเรื่องนี้ว่าประชาชน มีโอกาส มีอิสระในการเลือกนับถือศาสนาที่หลากหลาย อันได้แก่ พุทธ คริสต์ อิสลาม และซิกข์ ซึ่งคำสอนในระดับกฎสูงสุด (Eternal principle) ของทุกศาสนาบ่งชี้ว่า ความพิการมิได้เป็นอุปสรรคในการเข้าถึงจุดหมายสูงสุด คนพิการที่ “ปฏิบัติบูชา” สอดคล้องกับแนวทางในแต่ละศาสนา ย่อมได้บรรลุถึงจุดหมายสูงสุดในศาสนานั้นๆ เช่น การบรรลุนิพพานในพระพุทธศาสนา ไม่มีคำสอนหรือวินัยข้อใดในพระไตรปิฎกที่ระบุไว้ว่า ความพิการเป็นเงื่อนไขมิให้คนพิการปฏิบัติธรรม ทำความเพียร ทำสมาธิวิปัสสนา เพื่อเข้าถึงนิพพาน ทั้งผู้พิการและผู้ไม่พิการ อยู่ภายใต้กฎธรรมชาติเดียวกันที่มีการ เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป

ส่วนศาสนาคริสต์ อิสลาม และซิกข์ ซึ่งเป็นศาสนาที่นับถือพระเจ้า คนพิการเป็นมนุษย์ ก็เป็นลูกของพระเจ้า เป็นสิ่งทรงสร้างของพระเจ้าที่ได้รับความรัก ความเมตตาจากพระเจ้าเท่าเทียมกับคนไม่พิการ ด้วยศรัทธา และพระคุณพระมหิตदानุภาพของพระเจ้า คนพิการจึงอยู่ในสายพระเนตรของพระเจ้าทั้งสิ้น

ปัญหาอยู่ที่ว่า มีความเข้าใจระดับวัฒนธรรมหรือวิถีปฏิบัติบางประการ ที่อาจทำให้เกิดข้อจำกัดในการมีส่วนร่วมในศาสนากิจของคนพิการ เช่น การบวชในพระพุทธศาสนา ได้มีบัญญัติในพระวินัยว่าไม่อนุญาตให้พระอุปัชฌาย์บวชให้คนพิการประเภทต่างๆ เช่น ตาบอด หูหนวก รูปร่างไม่สมประกอบ เป็นต้น กรณีเช่นนี้ อาจทำเข้าใจว่าการบัญญัติในพระวินัยดังกล่าว สืบเนื่องมาจากคำสอนประเภทที่เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม (Cultural expression) ในยุคต้นของการตั้งมั่นของพระพุทธศาสนา อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าจะมีข้อห้ามดังกล่าว ทว่าในทาง

^๑ ประธานชุดงานวิจัย “ศาสนากับความพิการ” ภาควิชามานุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ปฏิบัติก็ปรากฏภาพของผู้พิการบางประเภทได้บรรพชาเป็นสามเณร หรืออุปสมบทเป็นพระตามวัดต่างๆ ทั่วประเทศจำนวนไม่น้อย

ท่านอาจารย์ปาริชาติยังกล่าวถึงผลงานวิจัยต่อไปว่า คำสอนที่ดูเหมือนจะนำไปสู่ความเข้าใจผิดที่ทำให้พระพุทธรูปศาสนาถูกมองว่าไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม และการเสริมพลังให้คนพิการได้แก่ คำสอน เรื่อง “กรรม” ในพระพุทธรูปศาสนา กล่าวคือ ชาวพุทธส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับกรรมในประเด็นเฉพาะ “กรรมเก่า” มองความพิการว่าเป็นผลของกรรมเก่าในอดีตชาติที่คนพิการและครอบครัวต้องยอมรับและ “ใช้กรรม” ไปจนหมด การเข้าใจกรรมในลักษณะเช่นนี้ ไม่สร้างสรรค์ และเกื้อหนุนให้คนพิการมองชีวิตและใช้ชีวิตอย่างมีความหวัง โดยแท้จริงแล้ว คำสอนเรื่องกรรมนั่นเองที่ให้ออกาสบุคคลใดก็ตามที่มีสติได้มีโอกาสสร้าง “กรรมใหม่” ในปัจจุบัน ที่จะมมีผลในอนาคตอันใกล้และต่อๆ ไป ทั้งนี้คนพิการเองต้องมีทัศนคติที่เป็นบวกต่อตนเองว่า สามารถเปลี่ยนแปลงชีวิตได้ด้วยการสร้าง “กรรมใหม่” ในปัจจุบันได้ คนรอบข้าง ชุมชน และสังคมเองก็ต้องช่วย “สร้างกรรมใหม่” ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของการให้ออกาส การให้การศึกษา การสนับสนุนทั้งทางวัตถุและกำลังใจจากชุมชนและเครือข่ายเพื่อร่วมทำให้การใช้ชีวิต โดยเฉพาะในพื้นที่ทางศาสนา มีความอบอุ่นใจมากขึ้น

ขั้นตอนการนำคำสอนที่สำคัญๆ ในพระพุทธรูปศาสนา เช่น การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันตามหลักปฏิจจสมุปาบท

การตัดสินคุณค่าของบุคคลด้วย “วิชา และจรรยา” ความรู้และการประพฤติตามคำสอนเหล่านี้ล้วนสนับสนุน เกื้อหนุนให้กำลังใจคนพิการให้มั่นใจในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ของตนเองที่ไม่พร่องหรือด้อยกว่าผู้อื่นเลย การช่วยเหลือของสังคมด้วยวิถีทางในมุมของศาสนา และวิถีทางโลกนั้นเป็นการแสดงให้เห็นความพยายามสร้าง “กรรมร่วม” (Communal Karma) อันเป็นกรรมใหม่ที่จะมีผลต่อการดำรงชีวิตอยู่ในปัจจุบันและอนาคตต่อไป

กล่าวโดยสรุป ศาสนามีคุณานุประโยชน์ในการนำทั้งคำสอน การปฏิบัติและชุมชนมาเกื้อหนุนให้ชีวิตของผู้พิการมีความสุข สะดวกสบายขึ้น มีความสงบสุข มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์เทียบเท่ากับบุคคลอื่นๆ ในสังคม ปัญหาต่อไปคือ ทำอย่างไรจะให้ศาสนิกชนในทุกศาสนาได้เข้าใจคำสอนในแต่ละศาสนาอย่างเป็น **องค์รวม** และช่วยกันเกื้อหนุนให้ทุกคนสามารถนำคำสอนนั้นมาปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน ศาสนิกชน และศาสนชุมชนของทุกศาสนา จึงควรได้มีโอกาสทำความเข้าใจและตีความคำสอนให้เชื่อมโยงกับปัญหาและชีวิตจริงของคนพิการ แล้วปรับวิถีการปฏิบัติให้สอดคล้องกับคำสอน และนี่จะเป็นเครื่องชี้ความเป็นศาสนิกชนที่แท้จริง นั่นคือการเป็นศาสนิกชนที่แท้จริง (Authentic follower) ด้วยการ “ปฏิบัติบูชา” ต่อศาสนา อาจสำคัญกว่า “ชื่อศาสนา” ที่ผูกขาดติดกับบุคคลแต่ละคนเสียอีก

ท่านอาจารย์ปาริชาติได้ปิดท้ายว่า ถ้าเงื่อนไขการทำเข้าใจและการตีความแก่นของแต่ศาสนา กับการสร้างวิถีปฏิบัติให้สอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้คน ได้รับการตอบสนองอย่างบรรลุลผล พวกเราจะได้เห็นพลังของศาสนาที่จะเอื้อให้กับชีวิตของคนพิการทั้งในฐานะเป็น “ธรรมะบำบัด” “ชุมชนบำบัด” และ “ธรรมชาติบำบัด” อย่างไม่ต้องสงสัย แล้วพวกเราจะมมีปณิธานร่วมกันนำศาสนามาเอื้อให้คนพิการทั้งหลาย ได้มีพื้นที่ทางศาสนา และสังคมเพิ่มขึ้นหรือยัง

คุณค่าของการสวดมนต์ : พิธีการ หรือ วิธีการ

คุณวศิน อินทสระ ได้เขียนถึงเรื่องการสวดมนต์ว่าเป็น “วิธีการ” อันหนึ่งในการทำให้จิตสงบ ไม่ใช่ “พิธีการ” และกล่าวถึงการสวดมนต์ว่า ...ในสมัยที่พุทธศาสนายังอยู่ในประเทศอินเดีย พระจะสวดมนต์และรู้ความหมาย เพราะเป็นภาษาของท่านเอง ต่อมาเมื่อพระพุทธรูปมาอยู่ในเมืองไทย เราก็สวดเพื่อจะรักษาธรรมเนียมเดิมเอาไว้ แต่ส่วนมากไม่รู้ความหมายว่าสวดอะไร เพราะไม่ใช่ภาษาของเราและก็ได้ไม่ได้เรียน ไม่เข้าใจ การสวดมนต์จึงกลายเป็นพิธีการไม่ใช่วิธีการ ที่ทั้งผู้สวดและผู้ฟังต่างไม่รู้เนื้อความ... ซึ่งการทำอะไรที่เพียงแค่อ่านเป็นพิธี ก็กับการทำด้วยความเข้าใจความหมายอันแท้จริง จะให้ผลไม่เหมือนกัน

นอกจากนั้นยังได้กล่าวถึงคุณค่าของการสวดมนต์ว่าคุณค่าของการสวดมนต์อยู่ที่การสำรวมกาย วาจา ซึ่งจัดว่าเป็นศีล และจิตใจที่สงบผ่องแผ้วอยู่กับบทสวดเป็นสมาธิ การเข้าใจความหมายของบทสวด จะเพิ่มพูนความคิดอ่านให้แตกฉาน ลึกซึ้ง จัดเข้าในปัญญา รวมความว่า เราสวดมนต์ให้ได้ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของพุทธศาสนา อย่าสวดให้ขาดทุน คือสวดแล้วเสียเวลาเปล่าไม่ได้อะไร นอกจากคิดว่าเราได้สวดแล้ว...

สำหรับคนหูหนวก ซึ่งไม่ได้ยินเสียงและพูดไม่ได้ การสวดมนต์จึงไม่เกิดประโยชน์อะไรกับเขาเลย ในทางกลับกัน กับทำความหงุดหงิดใจให้กับคนหูหนวก เพราะนอกจากจะไม่ได้ยินเสียง เปล่งเสียงสวดไม่ได้แล้ว บางครั้งล่ำมที่พยายามจะช่วยแปลการสวดมนต์เป็นภาษามือ ยังเพิ่มความคับข้องใจให้กับคนหูหนวกด้วย ยิ่งในแง่ที่มองการสวดมนต์เป็นพิธีการทางศาสนา ยิ่งทำให้คนหูหนวกเข้าไม่ถึงเพราะไม่อาจเข้าใจอะไรได้เลย จึงละเลยเพิกเฉยต่อพิธีการสวดมนต์ หรือปฏิเสธการสวดมนต์ว่าเป็นเรื่องของคนหูดีไม่ใช่เรื่องของคนหูหนวก ในทำนองเดียวกันคนที่มีการได้ยินก็เชื่อว่าคนหูหนวกนั้น ย่อมไม่ได้ยินและไม่สามารถแปลบทสวดมนต์ได้ จึง

ไม่มีโอกาสที่จะได้อานิสงส์ใด ๆ จากการสวดมนต์

ตัวผู้เขียนเองได้มีโอกาสไปร่วมงานพิธีการทางพุทธศาสนา ที่มีคนหูหนวกไปร่วมด้วยหลายครั้ง เพราะมีอาชีพการงานอยู่ในวงการคนหูหนวก ถึงเวลาสวดมนต์ก็ส่งสารคนหูหนวกและสงสารตัวเอง การส่งสารคนหูหนวกท่านคงพอเอาได้ แต่การสงสารตัวเองคงสงสัยอยู่ดิฉันสงสารตัวเองที่ได้ยินเสียงสวดมนต์ ได้เปล่งบทสวดมนต์แต่ไม่รู้เรื่อง ไม่รู้ความหมายของบทสวดมนต์ และไม่สามารถจะช่วยคนหูหนวกได้ ได้แต่รู้สึกผิดและเศร้าใจ ไม่รู้จะทำอย่างไรดี ดั่งนั้นเหตุการณ์จึงเป็นดังนี้ ..ล่ำมภาษามือบอกคนหูหนวกว่า พระสวดมนต์ภาษาบาลีจะหยุดแปล ให้พนมมือไหว้พระเฉยๆ คนหูหนวกก็พนมมือไหว้พระตามล่ำมและเลิกไหว้ตามล่ำม บางทีก็เลิกสนใจหันไปใช้ภาษามือคุยกับเพื่อนจนเสร็จสิ้นพิธีการ..

จนกระทั่งวันหนึ่ง ต้องเตรียมนักศึกษาไปฝึกสอนในโรงเรียนสอนคนหูหนวก โรงเรียนที่จะไปฝึกสอนได้ขอให้สอนวิชาพุทธศาสนา ผู้เขียนจึงได้พบพานักศึกษาหูหนวกมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องพุทธศาสนา แต่พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ ทำบุญ ตักบาตร เวียนเทียน เข้าพรรษา ทอดกฐิน และพุทธประวัติฉบับย่อเท่านั้น ไม่สามารถจะรับรู้สพระธรรมคำสั่งสอน และไม่มีอะไรจะไปถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้เลย

ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ความที่คนหูหนวกถูกละเลยไม่สามารถเข้าถึงพุทธศาสนา ทำให้เขาไม่สนใจที่จะศึกษาหาความรู้ หรือว่าพยายามศึกษาหาความรู้แล้วแต่ยังไม่พบ ดิฉันพบความจริงจากนักศึกษาว่า เขาสนใจอยากรู้เรื่องพุทธศาสนาแต่เขาไม่มีโอกาส การไปวัดทำบุญหรือเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา ก็ไม่ได้ยินไม่รู้ว่าจะสวดมนต์ เทศน์หรือสอนว่าอะไร ล่ำมภาษามือก็ไม่มีหรือแปลไม่ค่อยรู้เรื่อง อ่านหนังสือก็อ่านไม่เข้าใจ เพราะอ่านไม่แตกฉาน บางคนถึงกับแสดงอารมณ์เป็นปฏิปักษ์ และบอกว่าที่ไปนับถือศาสนาอื่นเพราะเขาสอนดีรู้เรื่องกว่า ถ้าดิฉันจะปล่อยให้ทุกสิ่งวนเวียนอยู่อย่างนี้

° อาจารย์ประจำสาขาวิชาหูหนวกศึกษา วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล

คงช่วยแก้ปัญหาเรื่องการสอนพุทธศาสนาในโรงเรียนพุทธทศวรรษไม่ได้

โอกาสของผู้เขียนมาถึง เมื่อได้ไปปฏิบัติธรรมเจริญสติที่พุทธมณฑลกับนักศึกษาพุทธทศวรรษและนักศึกษาล่ามภาษามือ ในช่วงปีใหม่ พ.ศ.๒๕๕๖ เราสามคนได้พบวิธีที่คนพุทธทศวรรษจะเข้าถึงพุทธศาสนา และด้วยความเมตตาของหลวงพ่อดำเขียน พระวิปัสสนาจารย์ และกัลยาณมิตร เช่น อาจารย์ปรีชา ก้อนทอง และนพ.กำพล พันธุ์ชนะ ทำให้เรามองเห็นหนทางการฝึกปฏิบัติเจริญสติ ๕ วัน ครั้งนั้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

นักศึกษาพุทธทศวรรษและนักศึกษาล่ามมีพฤติกรรมเปลี่ยนไป เธอมีความสงบและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน เธอนำประสบการณ์มาถ่ายทอดให้เพื่อนได้รับรู้ เพื่อนสนใจอยากไปปฏิบัติบ้าง

นับถึงวันนี้ผู้เขียนได้พบทางออก ในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่จะช่วยให้คนพุทธทศวรรษมีโอกาสได้เข้าถึงธรรมะของพระพุทธเจ้าแล้ว นั่นคือ ล่ามภาษามือที่มีความชำนาญในการแปล เทคโนโลยีด้านการสื่อสารการถ่ายทอดล่ามภาษามือขึ้นจอภาพให้สามารถมองเห็นได้ชัดเจน บทสวดมนต์ฉบับภาษามือไทยที่คนพุทธทศวรรษสามารถเข้าใจและทำภาษามือสวดตามพร้อมกับคนที่มีการได้ยินได้ และพระอาจารย์ที่เข้าใจวิธีสอนคนพุทธทศวรรษ

การสร้าง “บทสวดมนต์ฉบับภาษามือไทย”

ผู้เขียนตัดสินใจทำบทสวดมนต์ที่ตอบสนองความต้องการและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนพุทธทศวรรษไทย คือ บทสวดมนต์ฉบับภาษามือไทย เป็นบทสวดมนต์ที่คนพุทธทศวรรษไทยเข้าใจความหมาย และใช้สวดมนต์เป็นภาษามือไปพร้อมกับคนที่มีการได้ยินสวดเป็นภาษาพูด โดยมีอาจารย์ปรีชา ก้อนทอง เป็นที่ปรึกษาด้านบทสวดมนต์ อาจารย์สุพิน นายอง เป็นผู้รับผิดชอบเรื่องการแปลภาษามือ ร่วมกับล่ามและนักศึกษาล่ามภาษามือของวิทยาลัยราชสุคนธา ส่วนตัวผู้เขียนรับผิดชอบเรื่องการจัดทำเป็นสื่อวีดิทัศน์

เราเริ่มต้นจากการศึกษาบทสวดมนต์ โดยเลือกหนังสือสวดมนต์ทำวัตร เข้า-เย็น และบทสวดมนต์

พิเศษบางบท ที่แปลเป็นภาษาไทยของสวนโมกขพลารามไชยา เป็นแหล่งอ้างอิง แล้วเลือกบทสวดมนต์ที่ใช้เป็นประจำมาเป็นภาษามือ แล้วจัดการถ่ายทำโดยมุ่งที่จะสานให้เกิดประโยชน์ต่อคนพุทธทศวรรษและคนที่มีการได้ยิน นักศึกษาพุทธทศวรรษที่เริ่มต้นและเฝ้าติดตามการทำงานของพวกเราอย่างจดจ่อและใกล้ชิด

บทสวดมนต์ฉบับภาษามือไทย ได้นำเสนอครั้งแรกในการปฏิบัติธรรมเจริญสติเปิดประตูใจ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๕๖ ณ พุทธมณฑล ข้าพเจ้าได้เห็นหลายคนน้ำตาไหล ในที่สุดคนพุทธทศวรรษก็ได้มีโอกาสเข้าถึงพุทธศาสนา ได้มีโอกาสฟังธรรมะของพุทธองค์ ผ่านล่ามภาษามืออย่างเท่าเทียมกับคนทั่วไป การสวดมนต์ด้วยภาษามือที่พร้อมเพรียง นำมาซึ่งความรู้สึกปีติเพราะเข้าใจความหมายของบทสวด การกราบพระที่สงบ นอบน้อมและงดงามปรากฏให้เห็นในครั้งนั้นและครั้งต่อมา

ชุมชนคนพุทธทศวรรษในกรุงเทพฯ พวกกันตื่นตาตื่นใจไปกับกระแสคลื่นไหวของเรานี้ในครั้งนั้นและเมื่อมีพิธีกรรมทางศาสนาที่เกี่ยวข้องกับคนพุทธทศวรรษงานหนึ่งเรานำการสวดมนต์ด้วยภาษามือไปเผยแพร่ ครั้งแรกเจ้าภาพซึ่งเป็นคนพุทธทศวรรษไม่เห็นด้วยที่เราจะใช้บทสวดมนต์ฉบับภาษามือ เขาคิดว่าเป็นเพียงแค่การใช้ล่ามแปลบทสวดมนต์ที่พระสวด ซึ่งเขาบอกว่าเสียเวลาแปลไปก็ไม่เข้าใจ แต่เมื่อพิธีกรรมเริ่มขึ้นจอภาพฉายภาษามือคนพุทธทศวรรษยังคงยืนค้ำอยู่ และคิดว่า “ล่ามก็คงแปลภาษาพระแบบไม่รู้เรื่อง เหมือนทุกครั้งละมัง” ครั้นบทสรรเสริญพุทธคุณเริ่มขึ้นสักครู่คนพุทธทศวรรษก็เริ่มสะกิดกันดูจอภาพ ผู้เขียนได้เห็นคนพุทธทศวรรษผู้ใหญ่ ตะลึงดูจอภาพ นิ่งงัน และสักครู่ต่อมาก็มีน้ำตาออกมารันทาให้เห็น แล้วคนพุทธทศวรรษก็พากันหาที่นั่ง จ้องดูจอภาพ เมื่อล่ามเชิญชวนให้คนพุทธทศวรรษสวดมนต์ภาษามือร่วมกัน เขาพากันยกมือขึ้นทำภาษามือตามล่ามอย่างตั้งใจและสงบ แสงสว่างได้เกิดขึ้นในใจคนพุทธทศวรรษแล้ว สะพานเพื่อการก้าวออกไปในทางพุทธศาสนา ได้ทอดจากวิทยาลัยราชสุคนธาสู่ชุมชนคนพุทธทศวรรษแล้ว

หลังจบพิธีการ คนพุทธทศวรรษพากันมองมาทางล่าม

ทรัพย์ วิริยะ... ชีวิตหลังความพิการ

จู่ๆ พายุก็พัดเอาต้นมะพร้าวที่สูงตระหง่าน
ทั้งต้น มาทับบนร่างอันแข็งแรงบึกบึนของชายวัยฉกรรจ์
อายุ ๓๐ ปี ที่กำลังฉายาหนักกลางแปลงอยู่ ณ ท้องทุ่ง
แห่งหนึ่งที่มีต้นมะพร้าวแซมอยู่ทั่วไป ส่งผลให้ชีวิตอัน
อบอุ่นกับลูกและภรรยาตามวิถีสังคมในขณะนั้นต้องมี
อันเปลี่ยนไปในชั่วข้ามคืน ร่างที่ไร้สติของเขาถูกส่งไปที่
โรงพยาบาลประจำอำเภอ เขานอนไร้สติอยู่กว่าสอง
สัปดาห์ จึงฟื้นขึ้นมาพร้อมกับรับรู้ว่าเขาจะต้องเป็น
อัมพาตไปตลอดชีวิต หลังจากนั้นไม่นานเขาก็ถูกย้าย
ไปที่โรงพยาบาลอีกแห่งเพื่อรับการรักษาต่อก่อนที่จะได้
กลับบ้าน ในสภาพของคนพิการที่เกิดจากกระดูกหัก
และประสาทไขสันหลังถูกทำลาย จนไม่สามารถควบคุม
การทำงานของกล้ามเนื้อได้ตั้งแต่ระดับท้องลงไป ต้อง
ใส่ท่อสวนปัสสาวะไว้ตลอดเวลา เวลาจะขับถ่ายก็ต้อง
ใช้วิธีการสวนอุจจาระ และในขณะนั้นไม่สามารถลุกนั่ง
ได้เลย ต้องมีคนป้อนข้าวให้ในท่านอน และเขาได้เล่า
ถึงสภาพชีวิตหลังจากนั้นว่า “..ไม่เข้าลูกเมียที่เคยอยู่
ด้วยกันมา ๑๐ ปีก็จากผมไป ผมต้องกลายเป็นคนตกงาน
อยู่อย่างไร้คุณค่า นอนจมอยู่กับแผลกดทับ ณ ช่วง
เวลานี้ผมต้องทนทุกข์ เสมือนตกนรกทั้งเป็นกว่า ๗ ปี
มันเหมือนคนบ้า ต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยว ไม่รู้ว่าจะมี
ชีวิตอยู่ไปทำไม...”

ขณะที่เราทุกข์สุด ๆ ในยามนี้เองเขาจึงได้
พยายามคิดค้นว่า “ทำอย่างไรหนอจึงจะพ้นทุกข์
ได้?”

อ่านต่อหน้า ๖ ➡

สายตาของเขาเปี่ยมด้วยความสุขและชื่นชม เขาเข้ามา
ขบใจผู้เขียน บางคนแสดงอาการตื่นเต้นและสุขใจจน
ขนลุก เจ้าภาพเข้ามาขอบคุณและบอกว่าปลื้มใจมาก
ที่มีการสวดมนต์ภาษามือและฟังเทศน์ผ่านภาษามือ
เป็นครั้งแรกในงานสวดพระอภิธรรมให้กับภรรยาของเขา
พรุ่งนี้ขอให้มาอีก คืบหน้าต่อมางานสวดเต็มไปด้วยคนหู
หนวก เขามาร่วมงานเพราะรู้จักเจ้าภาพหรือผู้เสียชีวิต
และเขามาเพื่อจะมาสวดมนต์ภาษามือและฟังเทศน์ผ่าน
ล่าม ครูที่มีการได้ยินที่ใช้ภาษามือได้บอกผู้เขียนว่าเขา
เพิ่งเข้าใจความหมายของบทสวดมนต์จากภาษามือวันนี้
คนหูหนวกโศกเศร้าที่มีโอกาสสวดมนต์ภาษามือแบบเข้าใจ
ความหมาย ไม่เหมือนคนหูดีที่สวดมนต์แต่ไม่รู้ว่าจะแปล
ว่าอะไร

การไปฝึกปฏิบัติธรรมเจริญสติที่พุทธมณฑล เดือน
กุมภาพันธ์ ทำให้เกิดแรงขับเคลื่อนเป็นโครงการพุทธ
ศาสนากับคนหูหนวก โดยมีกิจกรรมสำคัญคือ การ
ปฏิบัติธรรมถวายเป็นพระราชกุศล แต่สมเด็จพระเทพ
รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโอกาสทรงเจริญ
พระชนมายุ ๔๘ พรรษา พวกเราจำนวน ๓๓ คน ประกอบด้วย
อาจารย์ นักศึกษาหูหนวก นักศึกษาล่าม คนหู
หนวกจากชุมชน ล่ามภาษามือ เจ้าหน้าที่จดคำบรรยาย
และเจ้าหน้าที่โสตทัศนอุปกรณ์ ไปปฏิบัติธรรม ณ วัดป่า
สุคะโต ตำบลท่ามะพร้าว อำเภอกำแพงคี๊ก จังหวัดชัยภูมิ
ระหว่างวันที่ ๒๕ มีนาคม ถึงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๖
รวม ๗ สัปดาห์ หรือ ๔๙ วัน พุทธศาสนาได้หยั่งราก
ฝังลึกในคนหูหนวกแล้ว ในครั้งนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องได้เรียนรู้
เรื่องพุทธศาสนากับคนหูหนวก นับเป็นก้าวสำคัญใน
ประวัติศาสตร์ของคนหูหนวกไทยและประวัติศาสตร์
พุทธศาสนาของโลก

ขณะนั้นนอกจากบทสวดมนต์ภาษามือไทย ฉบับ
ปรับปรุง เรายังมีพระมหากษัตริย์ภาษามือไทย มีล่าม
ผู้เชี่ยวชาญเรื่องพุทธศาสนา มีคนหูหนวกที่สามารถเผย
แพร่พุทธศาสนาได้ มีการปฏิบัติธรรมแพร่กระจายไปใน
โรงเรียนหูหนวกทุกโรงเรียน บทสวดมนต์ฉบับภาษามือไทย
ได้รับการยอมรับจากชุมชนคนหูหนวก เรามีกิจกรรม
พุทธศาสนากับคนหูหนวกทุกวันพุธตอนเย็น และเรา
กำลังจะจัดกิจกรรมปฏิบัติธรรมสำหรับคนหูหนวกอย่าง
เข้มข้นเป็นเวลา ๕ สัปดาห์ ทั้งนี้ขอคุณนี้จึงเป็นเหตุ
และปัจจัยให้คนหูหนวกไทย ได้เข้าถึงธรรมและได้ใช้
ธรรมะเป็นสิ่งที่นำพาชีวิตด้วยเทอญ

ทรัพย์ วิริยะ... ชีวิตหลังความพิการ (ต่อ)

ทรัพย์ วิริยะ คือชื่อของชายหนุ่มผู้นั้น เขาเริ่มค้นหาคำตอบด้วยการอ่านหนังสือที่เกี่ยวกับศาสนา ซึ่งไม่ใช่แค่เพียงศาสนาพุทธเท่านั้น แต่ศึกษาไปถึงทั้งคริสต์ และอิสลามอย่างจริงจัง จนมีความรู้เกี่ยวกับศาสนามากมาย แต่ก็ยังไม่ช่วยให้ตนหลุดพ้นได้...ซึ่งเขาก็ยังไม่ละความมุมานะ จนในที่สุดก็มาได้คิดกับหนังสือเล่มหนึ่ง ที่ชื่อว่า “นวโกวาท” อันเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าที่เขียนด้วยภาษาแบบชาวบ้านๆ ราคาหน้าปกเพียง ๑๒ บาท ที่เขาซื้อมาจากตลาด เนื้อหาในหนังสือพูดถึงเหตุแห่งการเกิดทุกข์ และแก่นแท้ของพุทธศาสนาที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้สอนไว้ว่า “สติ คือการระลึกได้” ทุกสิ่งอยู่ที่ใจเรา หากมีสติ สมาธิและปัญญา ก็จะไม่เกิด แต่จะรู้แจ้งเห็นจริงได้ก็ด้วยการปฏิบัติด้วยตนเองเท่านั้น จากนั้นมาเขาจึงได้เริ่มเปลี่ยนแปลงตัวเองด้วยการเลิกกินเนื้อสัตว์ พอทำได้ก็รู้สึกปีติอย่างยิ่ง

เริ่มรู้สึกมีสติๆ เข้ามามีชีวิต เกิดเป็นพลังที่จะต่อสู้กับชีวิต เขาเริ่มคิดถึงการทำความดีด้วยวิธีการลุกขึ้นถักตัวกึ่ง-ปลาขาย และเมื่อมีคุณหมอมือใจดีที่เคยดูแลรักษากันมาเห็นว่าเขาเอาจริง จึงได้ให้เงินมาสามพันบาท เขาจึงเอาไปซื้อรถมอเตอร์ไซด์มือสอง มาใช้เป็นเครื่องมือทำมาหากิน เก็บขวด/กล่องพลาสติก ขยะหรือของใช้แล้วอื่นๆ ไปขาย รวมทั้งหนังสือพิมพ์เก่าแผ่นละ ๑ บาท เขาตระเวนไปในสถานที่ต่างๆ แรกๆ ก็เจอการกีดกันจากแม่ค้าและเด็กในตลาด แต่ก็ไม่ได้ออกข้อ ช่วงชีวิตในตอนนั้นเขาทุ่มสุดชีวิตเพื่อจะให้ได้เงินมาหลายๆ หาทูกอาชีพที่พอจะทำได้ รับจ้างดูแลแทงค์น้ำของหมู่บ้านที่อยู่ในความรับผิดชอบของ อบต. ก็เอา โดยจะขับรถไปตรวจเช็คการใช้น้ำ และเก็บค่าบริการตามจุดต่างๆ ซึ่งแต่ก่อน อบต. เก็บเงินไม่ค่อยจะได้ และถูกโกงอยู่ตลอด แต่พอเขาเข้าไปดูแลด้วยท่าทีที่เป็นมิตร ก็ทำให้ชาวบ้านต่างให้ความร่วมมือด้วยดีขึ้น ที่ไหนมีงานฉาบปูนทาสี ก็จะไปช่วยเก็บเงินตามบ้านมาให้กับเจ้าภาพงานสพ ก็จะได้ค่าจ้างตอบแทนบ้าง นอกจากนั้นเมื่อเขาเริ่มการจัดอบรมฝึกอาชีพ ก็ได้ไปฝึกอาชีพทำกรอบรูปวิทยาศาสตร์ จนทุก

วันนี้ก็ใช้เงินอาชีพได้ด้วย วันๆ ก็ใช้ชีวิตอยู่บนรถคันนี้มาตลอดทั้งกิน นอน พอพลบค่ำก็ปรับรถที่นั่นเป็นที่นอน แล้วกางมุ้ง

คลุมทั้งรถทั้งคน ที่ทำอย่างนี้ทำให้เขาหาเงินมาได้ไม่น้อยกว่า ๓๐,๐๐๐ บาท/เดือน จนสามารถปลดหนี้ให้กับครอบครัวได้ และเป็นที่ยอมรับของคนทั้งอำเภอ มีเงินใช้จ่ายยังชีพได้อย่างไม่ขัดสนด้วยการต่อสู้เช่นนี้มากกว่า ๑๗ ปี แต่เขาก็คิดว่า.....นี่ก็ยังไม่ใช่หนทางแห่งการพ้นทุกข์ที่แท้จริง

ก้าวสู่วิถีแห่ง.....การเรียนรู้ชีวิต และการทำงานทางสังคม

ขณะที่แบบแผนการดำเนินชีวิตของเขา ได้เปลี่ยนแปลงเข้าสู่วิถีที่ดูเหมือนจะเป็นที่พึงปรารถนาของมนุษย์ทั่วไป ซึ่งแม้คนที่มึนร่างกาย แขนขาที่แข็งแรง มีการศึกษาสูงๆ ก็เชื่อว่าทุกคนจะสามารถทำได้อย่างเขา.....แต่ทว่านี่ก็ยังไม่ใช่สิ่งที่สร้างความพึงพอใจในชีวิตให้กับเขา เขาจึงไม่ต้องการที่จะหยุดอยู่ที่ตรงนั้น.....

เขาก็ก้าวออกจากการดำรงอยู่เพื่อตนเอง.....สู่เพื่อนๆ ที่ต้องตกอยู่ในสภาพความพิการเช่นเดียวกับเขา โดยเข้าร่วมเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสมาคมคนพิการจังหวัดนครปฐม ทำหน้าที่เป็นกรรมการและற்றுณิก กว่าสิบปีที่เขาใช้ชีวิตร่วมกับผู้พิการคนอื่นๆ ณ ที่นี้ ก็เลยได้แถมอาชีพหมอดูที่ใครก็ว่าแม่นมาอีกหนึ่งอาชีพ แต่เขาให้ความเห็นกับอาชีพนี้ อย่างน่าสนใจว่า

“...ผมว่าหมอดูก็ไม่ใช่ผู้เคอะอะไร ไม่ใช่คนที่จะไปกำหนดชีวิตใครได้ทั้งนั้น แต่ทุกวันนี้คนเชื่อหมอดูกันมาก บางวันผมให้เวลากับผู้ที่มาดูหมอดูคนละเกือบทั้งวันตั้งแต่เช้าถึงเย็นค่ำ แต่พอถึงตอนลากล้อลูกค้า

ของเขามักพูดว่า “ตอนนี้จะไปดูหมอดูที่ไหนอีกแล้ว เพราะผมทำหน้าที่เพียงรับฟังเขา ให้กำลังใจ และที่สำคัญคือชี้ให้เห็น “สัจธรรม” นั่นคือ ความจริงที่เขาเป็นผู้สร้าง ดังนั้นเขาก็ต้องแก่ของเขาเอง มิใช่ใครจะมาแก้ไขให้ใครได้ คนเป็นที่พึ่งแห่งตน ใครก็ไม่รู้ดีเท่าตัวเรา ไม่ว่าจะป็นหมอดูรักษาหรือหมอดูก็ตาม ใครก็รักษาได้ไม่ดีเท่าตัวเราต้องรักษาตัวเองก่อน หากกระลึกรู้และยอมรับสิ่งที่เรากระทำลงไป และเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ดีที่ถูกต้อง จากตัวเรา ทุกสิ่งก็จะเป็นไปด้วยดี ทุกวันนี้ผมจึงต้องเลิกดูหมอดูมากกว่า ๔ ปีแล้ว..”

เมื่อไรก็ตามที่คุณทรัพย์ว่างจากงาน เขาจะไปนอนที่ป่าช้าคนเดียว เพราะสุขใดๆ ในโลกก็ไม่เท่าความสุขที่ใจว่าง เขาว่า “...อยู่ป่าช้า ทำให้จิตเรา “ปล่อยวาง” ในป่าช้าไม่มีอะไรน่ากลัวเลย มีแต่ใจเราที่น่ากลัว ดังที่พระพุทธเจ้าท่านทรงสอนไว้ว่า จิตใจคนเหมือนน้ำ ย่อมไหลลงสู่ที่ต่ำเสมอ มีส่วนน้อยที่ไหลขึ้นสู่สูง การไปป่าช้าทำให้จิตเราสงบ ได้หยุดคิด หลุดออกจากโลกภายนอก เมื่อเรามีสติ จิตเราปล่อยวาง สงบ ปัญญาเราก็เกิด จะคิด จะทำอะไรก็มีทางออก หรือมีความชัดเจนยิ่งขึ้น...”

ด้วยการเป็นคนพิการ ที่ได้ทำงานและร่วมเรียนรู้กับเพื่อนๆ คนพิการด้วยกัน ช่วยส่งให้เขาได้เข้าใจแก่นธรรมยิ่งขึ้น เขาเห็นว่าบ่อยครั้งที่มีคน

พูดว่า “ศาสนาปิดกั้นคนพิการ” แต่นั่นหาเป็นจริงไม่ เขาคิดว่าความจริงอยู่ที่ตัวเราเองทั้งสิ้น ทุกศาสนาไม่ได้สอนให้เรานับถือที่ตัวบุคคล แต่ให้เอาคำสอนไปปฏิบัติ เช่นในพุทธศาสนาสอนให้ปฏิบัติบูชา ใครทำใครได้ ทุกคนสามารถเข้าถึงศาสนาได้อย่างเท่าเทียมกันไม่มีการแบ่งแยก คนพิการบางคนมักมองหาแต่โอกาส แต่มักไม่เปิดโอกาสให้กับตนเองในการที่จะเรียนรู้และเข้าถึงศาสนาอย่างจริงจัง ซึ่งความจริงนั้นธรรมะอยู่ในตัวเรา แม้แต่ใบไม้ร่วงก็เป็นธรรมะ เพราะมันสะท้อนให้เห็นถึง “การเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป” ทุกศาสนาชี้ให้เห็นตัวตนของตนเอง และเรียนรู้ที่จะปล่อยวาง แต่ไม่ว่าเป็นคนพิการหรือไม่พิการก็มักไปยึด

เอา “ตัวกู ของกู” มองแต่ว่าตนเองถูกต้อง ตนเองฉลาด อันนี้จึงเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งของคนพิการที่ทำให้เรายังไปไม่ถึงไหน หากคนพิการสามารถหลุดจากจุดนี้ไปได้ก็จะไปได้ไกลกว่า คนที่ไม่พิการเสียอีก เพราะคนพิการมีโอกาสได้เรียนรู้จากตัวตนข้างในของตนเองได้ชัดเจนกว่าคนไม่พิการ อย่างเช่นตัวเขาเอง ด้วยเพราะความทุกข์แท้จริงนั่นเอง จึงทำให้เขาเห็นสุขที่แท้จริง เสมือนในที่มีดสนิทกัที่มีความสว่างอยู่ด้วย มันคือความสว่างในจิตใจ ความทุกข์กับความสุขมันก็อยู่ ณ จุดๆ เดียวกันนั่นเอง

“...เมื่อไม่พบทุกข์ที่แท้จริง...
...ก็จะไม่พบสุขที่แท้จริง
เพราะความสุขที่แท้จริง...
...จะซ่อนอยู่ในความทุกข์ที่แท้จริง”

“เกิดมาชาติใด ผมขอภาวนาให้ผมเกิดมาพิการ จะเป็นช่วงสั้นๆ หรือช่วงใดสักช่วงหนึ่งก็ได้ เพราะความพิการทำให้ผมค้นพบความทุกข์ที่แท้จริง พิจารณาถึงที่สุด... ไม่มีทางออก แต่เมื่อทุกข์ถึงที่สุดแล้ว ผมกลับค้นพบทางออก โดยเฉพาะการนำตนเข้าสู่การค้นหาคาสนาอย่างถ่องแท้ ด้วยความสงสัยว่าทำไมคนต้องนับถือศาสนาด้วย จนกระทั่งเกิดคำถามว่า “ทำอะไรให้พ้นทุกข์” โดยเราได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงจากตัวเราเอง เริ่มจาก

“ความทุกข์” คือสิ่งที่สัตว์ทั้งหลายทนได้ยาก และอะไรเป็นเหตุให้เกิดทุกข์

“ใจ” ใจเป็นทั้งนายและบ่าวของตัวเราเอง ผลดีผลร้ายอยู่ที่ตัวเราเอง เราต้องชนะใจเราเอง

“สติ” คือสิ่งที่สำคัญที่สุด ถ้าขาดสติ โลก โกรธ หลงก็เกิด เคราะห์จึงตามมา

ท่องโลก...สู่การเรียนรู้ภายในตน

ทรัพย์ วิริยะ จึงเป็นนามสมมติของผมหลังความพิการ เพื่อเตือนสติผมให้มีความเพียร ในการปฏิบัติตามหลักธรรม ปัจจุบันคุณทรัพย์เริ่มปล่อยวางงานที่ทำอยู่ในทุกๆ ด้าน ทั้งทางสังคมที่ทำกับเพื่อนคนพิการ และงานหารายได้อื่นๆ คงเหลือเพียงการทำกรอบรูป และการดูแลบริการแท็กซี่น้ำ ซึ่งพอได้กินได้อยู่ เท่านั้น เพื่อว่าจะได้มีเวลาในการทำสิ่งที่อยากทำมากกว่า และที่เริ่มทำมาได้ ๗ ปีแล้ว คือ การรับซื้อรถเครื่องที่ต่อขึ้นเอง โดยใช้รถมอเตอร์ไซด์ ๒ คันพ่วงกับ

“...น้อย ก็ ห นึ่ง” ๓

ถึงแก๊ส ขับเคลื่อนไปยังที่ต่างๆ ตามใจปรารถนา เพื่อเรียนรู้วิถีแห่งชีวิตภายในตน เพราะด้วย...สภาพความพิการของผม ที่ไม่สามารถนั่งโดยไม่มีที่พิง ไม่สามารถลุกขึ้นยืนได้ จึงเป็นการยากมากแม้แต่การเคลื่อนที่ไปยังบริเวณรอบๆ บ้าน แต่นั่นไม่ใช่อุปสรรคของผม ผมเรียนรู้กับสิ่งที่มันเป็นอย่างนี้ และผมได้พรางกายที่เป็นอยู่นี้ไปยังที่ต่างๆ ที่ผมต้องการไป ผมได้เรียนรู้ และพบสิ่งต่างๆ ที่ซ่อนอยู่ในการเดินทาง ผมเรียนรู้ที่จะต้องใช้ความอดทน ความเพียรพยายามในการทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จ เช่น ผมต้องขับรถเคลื่อนด้วยตัวผมเอง ขึ้นไปบนผาแต้ม ขึ้นไปบนยอดดอยอินทนนท์ บนสันเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ หรือแม้แต่ประเทศเพื่อนบ้าน เช่น มรดกโลกวัดพุลู ประเทศลาว ผมก็ไปมาแล้ว บนทุกเส้นทางไม่มีเส้นใดที่ผมไปได้โดยง่ายตาย ยิงบนดอยด้วยแล้ว ทั้งสูงทั้งชันทั้งไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ.....แต่ผมก็ได้ทำในสิ่งที่ผมตั้งใจ.....ณ จุดนี้ทำให้ผมได้พบกับสิ่งอันมี

คุณค่ามากมาย เช่น คุณสืบ นาคะเสถียร...วีระบุรุษในใจผม “ผู้ทำงานเพื่อแผ่นดิน ยอมเอาชีวิต ตนเพื่อแลกกับผืนป่าอันอุดม...และทุกวันนี้ผืนป่าแห่งนี้ก็ได้กลายเป็นมรดกโลก และจากการท่องเที่ยวนี้ทำให้ผมได้มีโอกาสเรียนรู้ หลวงปู่มั่น และได้นำหลักคิดของท่านที่ว่า การฝึกคนให้เริ่มตั้งแต่เด็ก ซึ่งดลใจผมมาก....ผมจึงได้แต่งเพลงเพื่อจะสอนคุณธรรมให้กับเด็กๆ การปลูกฝังให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้ธรรมะ และเข้าใจธรรมะอย่างง่าย ๆ ตั้งแต่เด็ก ๆ และผมก็โชคดีที่มีบริษัทเทปเขาได้ลงทุนให้ผมทุกอย่างทั้งแต่งเนื้อเพลง ทั้งกระบวนการผลิตเพื่อเผยแพร่หลักธรรมะอย่างง่าย ๆ ผ่านสื่อเสียงเพลง ด้วยหวังว่า “เสียงเพลงเหล่านี้จะช่วยซึมซับ กระตุ้นให้เด็ก และคนในสังคมได้ตระหนักถึงการทำความดี การรู้จักนำหลักธรรมะมาปฏิบัติ” ลดการเบียดเบียนซึ่งกันและกัน

บทเพลง....
จงทำวันนี้ให้ดี เพราะมีอีกต้องหลายวัน (ซ้ำ ๑ ครั้ง)
ทำงานต้องมีธรรมถึงจะชนะอธรรม
ทำ ทำ ทำ อธรรมเป็นสิ่งไม่ดี
ทุกคนต้องการความสุข

ที่ทุกข์เพราะขาดศีลธรรม
กรรม กรรม กรรม ที่ทำ คือกรรมของคุณ
ความดีนั้น ไม่มีขาย อยากได้เราต้องรีบทำ
ทำ ทำ ทำ ที่ทำคือ กรรมของเรา
ครอบครัวจะได้มีความสุข
หมดทุกข์ เรามีศีลธรรม
กรรม กรรม กรรม ที่ทำคือกรรมของคุณ
จงทำวันนี้ให้ดี เพราะมีอีกต้องหลายวัน (ซ้ำ ๓ ครั้ง)

บทเรียนจากความพิการ...นำพาไปสู่วิถีชีวิต...แห่งหลักธรรมของพระพุทธเจ้า

ผมดีใจ และภูมิใจกับความพิการของผมมาก... เพราะถ้าไม่พิการผมคงเข้าไม่ถึงหลักธรรมะ ซึ่ง“ธรรมะ ก็คือหน้าที่อันควรสงวนไว้ซึ่งความดีให้เกิดมีในสันดาน” คนเราจะเข้าถึงธรรมะได้จริง ก็อยู่ที่เราเอง “ใครทำ ใครได้” แต่คนจะพ้นทุกข์ได้ ก่อนอื่นก็ต้องยอมรับความทุกข์นั้นก่อน แล้วเรียนรู้ที่จะอยู่กับความทุกข์นั้นอย่างเท่าทัน คือรู้ตามความเป็นจริง เมื่อตนเองต้องอยู่ในสภาพความพิการที่ไม่สามารถกลับไปเหมือนเดิมได้ ก็อยู่กับสภาพความพิการนี้อย่างมีสติ สำคัญที่ใจเรา ใจเราคิดและอยู่กับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นได้ ใจเราก็เป็นสุข... เหมือนการบวชพระ แม้ว่าเราไม่สามารถบวชพระได้ แต่เราสามารถบวชใจเราได้...การบวชคือการเลิกเบียดเบียนผู้อื่นและตนเอง การ

รู้จักใช้ชีวิตที่เป็นสายกลาง...เพราะผมพบว่ากรรมมีเงินเดือนๆ ละ ๓๐,๐๐๐ บาท และการทำงานอย่างหนักแต่เพียงภายนอกไม่ว่าจะเป็นงานด้านความพิการ หรือการดูแลคนที่ให้ทั้งชื่อเสียงและรายได้กับผมมากมาย ก็ไม่ได้ช่วยให้ผมพ้นทุกข์ เพราะเมื่อเราทำมากเข้า ก็มักทำให้เรายึดติดกับสมมตินั้นไม่รู้จักปล่อยวาง จนหลงเป็นตัวกู ของกู “ชีวิตหลังความพิการ...เป็นชีวิตใหม่ที่ยิ่งใหญ่กว่าของผม ซึ่งธรรมะของพระพุทธเจ้าสอนให้รู้ว่ามีมนุษย์ต้องมี ๒ สิ่งนี้คือ “ธรรมะ” กับ “ทำงาน” อันจะช่วยให้เราดำเนินชีวิตอย่างมีสติ อยู่บนโลกสมมติน้อย่างรู้เท่าทันและมีสติ คือ จงใช้สมมติ ยอมรับสมมติ เคารพสมมติ ให้เกียรติสมมติ สุดท้ายจงอย่ายึดติดในสิ่งที่เป็สมมติ เมื่อใจเราสะอาด ใจสงบ ใจสว่าง เราก็อยู่บนโลกใบนี้ตามความเป็นจริง ก็คืออยู่เหนือธรรมะ ชีวิตก็จะพบความสุขที่แท้จริง”

*** เก็บตกเวทีการมีส่วนร่วมของคนพิการ ในการร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อสร้าง "รัฐธรรมนูญใหม่...ชีวิตใหม่ของคนพิการ"**

สสสร่างรัฐธรรมนูญ ช่วงมีนาคม เมษายน ๒๕๕๐ จะเต็มไปด้วยสีสันเวทีการมีส่วนร่วมของคนพิการในการร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อสร้าง "รัฐธรรมนูญใหม่...ชีวิตใหม่ของคนพิการ" น้อยก็หนึ่งฉบับนี้ก็ขอย้อนไปเก็บภาพมาเล่าให้ท่านได้พอมเห็นสถานการณ์ของภาคีเครือข่ายคนพิการในการมีส่วนร่วมร่างรัฐธรรมนูญ โดยแผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการได้ให้การสนับสนุนรวม ๑๕ เวที จาก ๑๒ หน่วยงานหลัก มีคนพิการเข้าร่วม ๙๑๖ คน สื่อมวลชนและเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น อบต.สสร. จำนวน ๓๑๔ คน รวมทั้งสิ้น ๑๓๖๐ คน นอกจากนี้ยังมีการจัดเวทีแถลงข่าวหน้าทำเนียบรัฐบาล เพื่อยื่น ๒ มาตรา ได้แก่ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๕๒ เมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๐ และเวทีการสร้างความตระหนักในรัฐธรรมนูญและการวางยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน/ผลักดันรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒๕-๒๖ เมษายน ๒๕๕๐ โดยสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย รวมทั้งการสนับสนุนการจัดทำหนังสืออักษรเบรลล์ และสื่อเสียงสำหรับคนตาบอด เรื่อง "รัฐธรรมนูญใหม่...ชีวิตใหม่ของคนพิการ" โดยสมาคมคนตาบอดเพื่อเผยแพร่ไปเครือข่ายคนตาบอดทั่วประเทศ

*** เวทีการมีส่วนร่วมของคนพิการในการร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อสร้าง "รัฐธรรมนูญใหม่...ชีวิตใหม่ของคนพิการ" โดยสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย ระดับประเทศ เมื่อวันที่ ๒๒-๒๓ มีนาคม ๒๕๕๐ ณ โรงแรมเดอะเล็คกาซี อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี**

*** ผู้แทนสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย ร่วมกันยื่นข้อเสนอจากเวทีการมีส่วนร่วมฯ ให้ทำนวัตกรร ตั้งคณะกรรมาธิการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและความมั่นคงของมนุษย์**

*** เวทีการมีส่วนร่วมของคนพิการ ในการร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อสร้าง "รัฐธรรมนูญใหม่...ชีวิตใหม่ของคนพิการ" โดยสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อวันที่ ๒๔-๒๕ มีนาคม ๒๕๕๐ ณ โรงแรมโคราช จังหวัดนครราชสีมา**

* เวทีการมีส่วนร่วมของคนพิการ ในการร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อสร้าง "รัฐธรรมนูญใหม่...ชีวิตใหม่ของคนพิการ" โดยสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย ภาคเหนือ ร่วมกับ ชมรมคนพิการจังหวัดอุดรดิตต์เมื่อวันที่ ๒๖-๒๗ มีนาคม ๒๕๕๐ ณ โรงแรม พรายเดย์ จังหวัดอุดรดิตต์

* ผู้แทนสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย ภาคเหนือให้สัมภาษณ์ผ่านสื่อมวลชนแขนงต่างๆ ที่มาเข้าร่วมการระดมความคิดเห็นจากเวทีการมีส่วนร่วมฯ

* เวทีการมีส่วนร่วมของคนพิการในการร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อสร้าง "รัฐธรรมนูญใหม่...ชีวิตใหม่ของคนพิการ" โดยสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย ภาคใต้ เมื่อวันที่ ๒๙-๓๐ มีนาคม ๒๕๕๐ ณ บ่อโพธิ์ศรีสวรรค์ จังหวัดอุดรดิตต์ และได้มีการถ่ายทอดสดสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จ.นครศรีธรรมราช เกี่ยวกับข้อเสนอของคนพิการต่อร่างรัฐธรรมนูญ

* แนะนำคณะกรรมการ สภาคคนพิการจังหวัด นครพนม

* แนะนำผลงานของกลุ่ม ผู้พิการให้กับผู้ว่าจังหวัด นครพนม

* การตั้งชมรมและ เลือกตั้งกรรมการ คนพิการ อ.ปลาปาก

* คณะกรรมการ คนพิการที่ได้รับการเลือกตั้ง

* ขบวนการ ขบวนการคิด ต่อยอดการเรียนรู้ เครือข่าย สภาคคนพิการจังหวัดนครพนม และภาคเหนือ

วันที่ ๒๑-๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๐ แผนงานสร้างเสริมสุขภาพ คนพิการในสังคมไทย (สสพ.) ได้สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ โดยการ ศึกษาดูงาน จังหวัดนครพนม ของ กลุ่มเครือข่ายสภาคคนทุพพิกาศภาคเหนือ จาก เชียงใหม่ ลำปาง สุโขทัย พิษณุโลก ลำพูน สิ่งที่มีผู้เข้าร่วมสนใจในการดูงานครั้งนี้ คือการเรียนรู้ประสบการณ์ตรงในการทำงานเกี่ยวกับเครือข่ายของสภาคคนพิการจังหวัดนครพนม โดยเฉพาะ กระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการทักทอเครือข่ายจนการเติบโตของ ผู้นำคนพิการจังหวัดนครพนม ซึ่งผู้นำสภาคคนพิการจังหวัดนครพนม นำทีมโดยคุณนิลวรรณก็ได้เข้าร่วมกับกลุ่มเครือข่ายสภาคคนทุพพิกาศภาคเหนือ ตลอดเวลา ๒ วัน ๑ คืน โดยได้สะท้อนภาพการเรียนรู้จากการดำเนินงานที่ผ่านมา เป็นผลให้ผู้ดูงานต่างก็ได้เรียนรู้ เพราะประสบการณ์ของ สภาคคนนั้นล้วนมาจากการปฏิบัติจริงในพื้นที่ และนับว่าโชคดีมากที่วันที่ พวกเราไปกันนั้นก็เห็นสีสันการเลือกตั้งกรรมการชุมชนคนพิการอำเภอ ปลาปาก ที่มีทั้งผู้ว่าจังหวัดนครพนม นายอำเภอ อบต. ปลาปาก สาธารณสุข อำเภอ และคนพิการ รวมราวๆ ๒๕๐ คน ทุกภาคส่วนต่างก็มาให้การ สนับสนุน และได้ลงไปเยี่ยมเครือข่ายคนพิการในหมู่บ้าน โดยได้ร่วมประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ และตามไปดูเรื่องราวของจริงของสมาชิก ในหมู่บ้านอย่างใกล้ชิด ทำให้พวกเราได้เรียนรู้กระบวนการทำงานของ ผู้นำสภาคคนพิการจังหวัดนครพนม ซึ่งต่างก็ทำด้วยใจ ที่เขาว่า "ใจมา ปัญญาเกิด" เจกเช่นผู้นำคนพิการในจังหวัดนครพนมนี่เอง

❖ ภูมิปัญญากับการดูแลผู้ป่วยจิตเวช

แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย (สสพ.) ร่วมกับ กลุ่มนักวิชาการที่ทำงานด้านจิตเวช จัด “เวทีการเรียนรู้การพัฒนาภูมิปัญญา ในการรักษาผู้ป่วยจิตเวช” เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๐ ณ ห้องประชุม ๑ ชั้น ๕ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข เพื่อนำเสนอความก้าวหน้าในการศึกษาการนำภูมิปัญญาสู่การรักษาผู้ป่วยจิตเวช เพื่อไปสู่การผสมผสานการใช้แพทย์แผนปัจจุบันกับการแพทย์พื้นบ้าน อันเป็นภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษได้สั่งสมสืบทอดกันมา นำมาใช้ในการดูแลสุขภาพที่สามารถแก้ปัญหาโรคภัยไข้เจ็บได้ในระดับหนึ่งของคนรุ่นปู่ ยา ตายาย ที่มุ่งเน้นการรักษาจากด้านใน หรือการให้ความสำคัญกับผู้ป่วยโดยเฉพาะทางจิตใจ นำไปผสมผสานกับแพทย์แผนปัจจุบันที่มีอยู่อย่างไม่เพียงพอ อีกทั้งไม่สามารถแก้ไขปัญหาโรคภัยไข้เจ็บของมนุษย์ได้ทั้งหมด สิ่งสำคัญของการศึกษานี้คือ ทำอย่างไรที่จะให้ความเข้าใจกัน และมีการนำไปสู่การประสานความร่วมมือในการดูแลรักษาผู้ป่วยจิตเวชของแพทย์แผนปัจจุบัน และแพทย์พื้นบ้านหรือภูมิปัญญานี้เข้าสู่กระบวนการรักษาอย่างเป็นระบบ เช่น มีการประสานส่งต่อดูแลรักษาร่วมกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ป่วยสืบไป

❖ การเรียนรู้เครือข่ายอาชีพอิสระคนพิการจังหวัดนครปฐม

โครงการพัฒนาอาชีพอิสระคนพิการ ภายใต้การดำเนินงานสำนักส่งเสริมและพิทักษ์ จัดกระบวนการเรียนรู้ และการจัดการความรู้ เพื่อวิเคราะห์บทเรียน ประสบการณ์ การทำอาชีพอิสระคนพิการ ในพื้นที่นำร่อง ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี ขอนแก่น นครปฐม พัทลุงและพะเยา เพื่อนำผลลัพธ์โครงการไปสู่การ จัดการ จัดกระบวนการสนับสนุนการพัฒนาอาชีพอิสระในระยะยาว และเมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๐ ได้มีการจัดเวทีสรุปบทเรียนกลุ่มอาชีพอิสระจังหวัดนครปฐม ณ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มอาชีพ โคโรเซท กอรรูปวิทยาศาสตร์ เปเปอร์มาเซ่ และกลุ่มดอกมะลิหอม ประเด็นสำคัญที่กลุ่มเรียนรู้คือ การกำหนดเป้าหมายการประกอบอาชีพ มิได้มีมิติเฉพาะเรื่องรายได้ หรือการมีงานทำเท่านั้น แต่อาชีพเป็นเครื่องมือการฟื้นฟูสมรรถภาพ เป็นกระบวนการที่เรียนรู้ เชื่อมโยงระหว่างเพื่อนสู่เพื่อน จนกลายเป็นกลุ่มช่วยเหลือกันเอง เสี่ยงสะท้อนของสมาชิกกลุ่มหลายคนรู้สึกภูมิใจที่ช่วยเหลือครอบครัวแม้รายได้น้อยนิด แต่ก็ได้พบเพื่อนที่พูดกันเข้าใจ อีกทั้งความสุขจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของเพื่อน ๆ แม้เป็นเพียงช่วงเวลาสั้นๆก็รู้สึกสุขใจ

ปรกาย...ความคิด

๔ ดินสอสี

จาก...จิตสโตไล แม้กายพิการ

บทเรียนทรงคุณค่า...จากอาจารย์กำพล ทองบุญน่ม^๑

อุบัติเหตุ...ไม่คาดฝัน

ในขณะที่ผมกำลังพุ่งหลาวลงไป เมื่อศีรษะกระทบกับผิวน้ำ แทนที่ผมจะเงยศีรษะขึ้น เพื่อให้ร่างกายทั้งหมด พุ่งไปตามแนวของผิวน้ำ แต่ศีรษะกลับพุ่งไปสู่กันสระ จึงเป็นสาเหตุให้เกิดอุบัติเหตุครั้งนี้

พิการ....ตลอดชีวิต

แพทย์โรงพยาบาลกลางได้ตรวจดูอาการแล้วพบว่า กระดูกต้นคอข้อที่ ๕ หัก ไปกระทบกระทบกระเทือนถึงระบบประสาทไขสันหลัง ทำให้ร่างกายเป็นอัมพาต มีอาการขาไปทั้งตัว ได้แต่นอนนิ่ง ขยับตัวไม่ได้เลย แพทย์ไม่สามารถที่จะรักษาให้หายเป็นปกติดังเดิมได้ และต้องพิการอย่างนี้ไปตลอดชีวิต.....

อาจารย์กำพล ทองบุญน่ม หนึ่งในผู้ที่กำลังมีอนาคตสโตไลในวิชาชีวศรุลศึกษา แต่แล้วก็เกิดสิ่งที่ไม่คาดคิดกับชีวิตตนในวัยเพียง ๒๕ ปี และต้องทนทุกข์กับสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่หรือสภาพความพิการกับตนนานถึง ๑๖ ปี และด้วยเหตุใด...อาจารย์กำพล จึงหลุดพ้นจากความทุกข์ ด้วยคำกล่าวที่ว่า “ทุกวันนี้...ผมลาออกจากความทุกข์แล้ว”

ความทุกข์....ทำให้เห็นธรรมะ

ตามธรรมดา เรามักเคยชินกับความสะดวงสบาย การปฏิเสธทุกข์ หรือทนไม่ได้ที่จะต้องตกอยู่ในภาวะยากลำบาก และก็ไม่มีใครอยากให้ตนเองต้องเผชิญกับความทุกข์ โดยเฉพาะความทุกข์ที่เกิดจากสภาพความพิการที่เกิดขึ้นภายหลัง และเรามักคุ้นเคยกับคำว่า “เมื่อกายทุกข์...จิต

เรามักคุ้นเคยกับคำว่า “เมื่อกายทุกข์...จิตก็ทุกข์ และเมื่อจิตทุกข์...กายก็ทุกข์” ด้วยเหตุที่เรารู้ว่า “กายและจิตเป็นสิ่งเดียวกัน ทั้งสองแยกออกจากกันไม่ได้” กายและจิตจึงต้องทนทุกข์ด้วยกันอย่างไม่วันจบสิ้น

ก็ทุกข์ และ เมื่อจิตทุกข์...กายก็ทุกข์” ด้วยเหตุที่เรารู้ว่า “กายและจิตเป็นสิ่งเดียวกัน ทั้งสองแยกออกจากกันไม่ได้” กายและจิตจึงต้องทนทุกข์ด้วยกันอย่างไม่วันจบสิ้น

ด้วยความทุกข์ และความเชื่อเช่นนี้ จึงส่งผลให้ อาจารย์กำพล เกิดความรู้สึกสูญเสีย รู้สึกหงุดหงิดกลัดกลุ้มใจ คิดว่าตนเองคงทำอะไรไม่ได้อีกแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างคงล่มสลายหมดสิ้นกันเพียงแค่นี้ ความเชื่อมั่นในตัวเองก็พลอยเสื่อมสลายตามไปด้วย คิดว่าความพิการทางกายนี้ทำให้สูญเสียทุกสิ่งในชีวิต.....แต่ด้วยถูกความทุกข์บีบคั้นทั้งกายและจิต ทำให้....เริ่มหาที่พึ่งภายใน จึงมุ่งหาอ่าน ฟัง และขบคิด แต่มิได้ลงมือปฏิบัติ....ใจจึงยังคงฟุ้งซ่านเหมือนเดิม เพราะยังคงรู้สึกว่ “ตนเป็นผู้พิการ” หรืออีกนัยหนึ่งก็คือยังรวมกายกับจิตเป็นสิ่งเดียวกัน และด้วยความพยายามที่จะหนีทุกข์ ในขณะที่ยังไม่รู้จักทุกข์ และยังไม่เท่าทันทุกข์ จนกระทั่งเมื่ออาจารย์กำพล....ได้ปฏิบัติการเจริญสติแบบเคลื่อนไหวของ หลวงพ่อคำเขียน สุวณฺโณ ซึ่งเน้นให้มีความรู้สึกตัวอยู่ที่การเคลื่อนไหว ให้เห็นความคิด ไม่ห้ามความคิดและไม่ตาม

๑ กำพล ทองบุญน่ม (๒๕๔๖). จิตสโตไล แม้กายพิการ. พิมพ์ครั้งที่ ๓ สำนักพิมพ์ธรรมดา กรุงเทพฯ

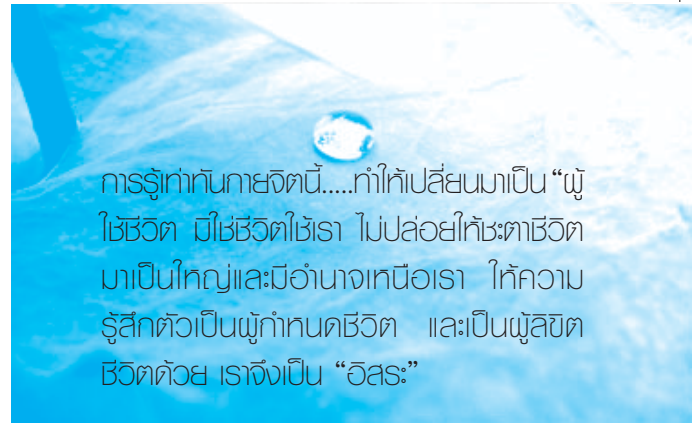
ความคิด.....และด้วยความเชื่อ ความศรัทธาในวิธีการดังกล่าว ประกอบกับความเพียรพยายาม ต่อสู้และอดทนกับสภาพ ภายที่พิการ และจิตที่ยังคงสับสน ช่วงแรกคิดว่าคงทำไม่ได้ แต่เมื่อทำได้แล้วก็ค่อยๆ สร้างความเชื่อมั่นให้กลับคืนมา

ในที่สุดก็ได้ค้นพบว่า “กายกับจิต เป็นอิสระจากกัน ไม่ได้เป็นสิ่งเดียวกัน” อาการของกายเมื่อกำหนดรู้ตาม ความเป็นจริงที่ปรากฏในกาย ยิ่งแสดงความพิการออกมา ให้เห็นชัดเจน หรือเห็นความทุกข์จากการปวดเมื่อย อ่อนล้า มากขึ้นเท่าไร ยิ่งทำให้เราไม่อยากจะเข้าไป ในขณะที่อาการ ของจิตที่มีความละเอียดลึกซึ้งยิ่งกว่ากาย ทำให้รู้ เห็น และ เข้าใจในอาการของจิต เช่น ความพอใจ ความไม่พอใจ ความ สงสัย ความง่วง หรือความคิด เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มิใช่จิต แต่ เป็นเพียงอาการที่อาศัยจิตเกิดเท่านั้น ถ้าไม่รู้เท่าทันก็ทำให้ เราหลงไปกับอาการของจิตได้ง่าย โดยเฉพาะความคิด ซึ่ง มักจะเกิดขึ้นในขณะที่กำลังฝึกสติดูกายอยู่เราจึงต้องตามรู้...”

“ปัญหาที่เกิดจากการเฝ้าดูกายจิตของเรานั้น ทำให้เห็นธรรมชาติของ กาย จิตหรือความนึกคิด และมีสติ รู้สึกตัว ซึ่งต่างก็มีธรรมชาติที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะความ รู้สึกตัว มิใช่ความคิดและมีไช้กาย แต่ต้องอาศัยกาย... เมื่อ เราเห็นตัวเองและรู้จักตัวเองได้ชัดเจนขึ้น.....ทำให้ชีวิตเรา เปลี่ยนแปลงได้ ได้ถอนความเคยชินเก่าๆ เดิมๆ ในบางสิ่ง บางอย่างออก....ความรู้สึกตัว ทำให้จิตของผมเป็นอิสระจาก กาย โดยไม่ต้องแบกภาระทางกายมากเกินไป”

“การเปลี่ยนแปลงที่แท้จริง จึงต้องมาจากการ เปลี่ยนจากภายในจิตของเราที่มีสติหมายรู้ คือรู้ตามความ จริงที่เกิดขึ้น เห็นกายตามที่มีมันเป็นอยู่ กายทุกข์ก็รู้ว่ากาย ทุกข์.....การรู้เท่าทันกายจิตนี้.....ทำให้เปลี่ยนมาเป็น “ผู้ใช้ชีวิต มิใช่ชีวิตให้เรา ไม่ปล่อยให้ชะตาชีวิตมาเป็นใหญ่และมี อำนาจเหนือเรา ให้ความรู้สึกตัวเป็นผู้กำหนดชีวิต และเป็น ผู้ลิขิตชีวิตด้วย เราจึงเป็น “อิสระ” ความผิดพลาดในการ ดำเนินชีวิตจึงไม่ค่อยเกิดขึ้น เป็นชีวิตที่ชัดเจน ถือว่า เป็นการเปลี่ยนชีวิตใหม่ ในลักษณะที่เป็นการเปลี่ยน “จิต” มิใช่เปลี่ยน “กาย” หากเช่นนี้แล้ว....ความพิการ จึงไม่ได้ เป็นอุปสรรคในการดำรงชีวิต หรือเป็นอุปสรรคต่อ กระบวนการเรียนรู้ต่างๆ กลับเป็นตัวขับเคลื่อนภายในที่ ทำให้เราเห็น ความจริงของธรรมชาติได้เร็วยิ่งขึ้น เพราะจิต ทำหน้าที่เป็นผู้เห็นและรับรู้เท่านั้น ไม่ต้องไปแบกภาระหรือ แบกความพิการเอาไว้ ด้วยเช่นนี้....จิตจึงอิสระ เปลี่ยนจาก จิตที่พิการ มาเป็นจิตที่ไม่พิการ หรือเปลี่ยนจากจิตที่เคยทุกข์ เป็นจิตที่ไม่เป็นทุกข์ เป็นการเปลี่ยนจิตที่มีไช้กาย โดย ความรู้สึกตัวเป็นที่เปลี่ยนชีวิตใหม่ให้กับตนเอง”

เพราะความทุกข์ จึงเกิดศรัทธาที่จะปฏิบัติธรรม

การรู้เท่าทันกายจิตนี้.....ทำให้เปลี่ยนมาเป็น “ผู้ ใช้ชีวิต มิใช่ชีวิตให้เรา ไม่ปล่อยให้ชะตาชีวิต มาเป็นใหญ่และมีอำนาจเหนือเรา ให้ความ รู้สึกตัวเป็นผู้กำหนดชีวิต และเป็นผู้ลิขิต ชีวิตด้วย เราจึงเป็น “อิสระ”

เพื่อให้เกิดความพ้นทุกข์ “เพราะทุกข์แท้ๆ เชี่ยว ทำให้ผม ได้เกิดศรัทธาในพระพุทธศาสนา มุ่งศึกษาความจริง ซึ่งที่ จริงแล้วการเห็นทุกข์ก็คือ การเห็นธรรม การเห็นธรรม คือการเห็นทุกข์ พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “ทุกข์เป็นสิ่งที่ควร กำหนดรู้” นี้เท่ากับเจ้าความทุกข์เขาเกิดขึ้นมาเพื่อแจก ปัญญาให้กับเรา”

แม้ว่ามีติภายในจิตได้เปลี่ยนแปลง....สู่มิติแห่ง “อิสระ” การเรียนรู้ที่จะปล่อยวาง และเรียนรู้ที่จะอยู่ในโลก อย่างมีความสุขด้วยจิตที่รู้ตามความจริงของสภาพกายได้ก็ตาม แต่มีมติเชิงสังคมกลับมิได้มองมิติแห่งการอยู่ร่วมบนโลกใบ เดียวกัน....สังคมยังติดกับดัก...ภาพกายภายนอก หรือสิ่งที่ เห็นภายนอก อันเป็นการตีกรอบ หรือจำกัดความคิด ความ อิสระ หรือการจำกัดสิทธิคนพิการตามมุมมองของตน มอง เพียงว่าหากกาย ซึ่งประกอบด้วย แขน ขา ร่างกายหรือ อวัยวะส่วนต่างๆ ไม่สามารถทำงานได้ หรือผิดไปจากเดิม ก็หมายถึง “การหมดความสามารถ” ทำให้คนพิการ ถูก จำจองอยู่ในกรอบแคบๆ ภายใต้ความเชื่อที่ว่า “เมื่อพิการ แล้วก็ไม่สามารถทำอะไรได้ ไม่สามารถเรียนรู้ได้ ไม่สามารถ ดำรงชีวิตได้ตามปกติ” คนพิการไทยจึงมักถูกมองข้าม หรือ ถูกทิ้งให้เป็นคนชายขอบที่ไร้ความสามารถ....หากแต่การ เข้าไปเรียนรู้ความจริงตามธรรมชาติ ในกรณีอาจารย์กำพล ทำให้ได้เห็นความจริงและเรียนรู้ที่จะเข้าถึงกายที่พิการ จน สามารถเปลี่ยนจากผู้เป็นทุกข์ มาเป็นผู้เห็นทุกข์ อัน เป็นการปรับสภาพภายในจิตของตนเอง

หนังสือจิตสโตสแม็กกายพิการ ของอาจารย์กำพล นี้....ไม่เพียงแต่จุดประกายให้เราได้ตระหนักถึงการ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาในตัวและรอบตัวเรา ซึ่ง มนุษย์ทุกคนไม่อาจหนีความจริงได้ว่า....ทุกคนต่างต้อง เผชิญกับความทุกข์ เพียงแต่เราจะเรียนรู้ทุกข์ และอยู่ให้ได้ อยู่ให้เป็นอย่างไร ขึ้นอยู่กับการลงมือปฏิบัติด้วยตัวเอง จึงจะทำให้ “ความพิการ เป็นเพียงความไม่สะดวก แต่มิใช่ หมายความว่า จะไม่สบาย เป็นเพียงความไม่สะดวกทางกาย เท่านั้น ซึ่งเลือกไม่ได้ แต่ในทางจิตนั้น เราเลือกทำจิตใจให้ เป็นสุขได้ และสามารถค้นหาความสุขในสิ่งที่ เป็นทุกข์ได้ ด้วยการปฏิบัติธรรม....ด้วยตนเอง”

เอื้อ...เธอ

(จากสังข์ทองถึงเอื้อ...เธอ)

เรารู้จักคนพิการแค่นี้เอง...เธอ

๑

“เอื้อ...เธอ” เป็นหนังไทยที่ฉายในปี ๒๕๔๗ กำกับ การแสดงโดย พจน์ อานนท์ ถูกจัดประเภทให้เป็นหนังสำหรับเด็ก เป็นที่น่าดีใจว่าท่ามกลางปริมาณที่มีอยู่น้อยนิดของหนังสำหรับเด็ก ก็มีหนังเรื่องนี้ขึ้นมา และที่สำคัญยิ่งกว่าคือ สามารถกล่าวได้ว่า “เอื้อ...เธอ” เป็นหนังที่มีคนพิการเป็นตัวละครเด่นของเรื่อง (ในเรื่องนี้คือผู้พิการทางสติปัญญาหรือที่เราเรียกว่าการเป็น ดาวน์ซินโดรม) และอาจเป็นการนำเสนอภาพคนพิการ ในมุมที่ไม่ค่อยปรากฏในหนังไทย นั่นคือมุมที่สะท้อนให้เห็นว่าคนพิการ สามารถมีชีวิตสามัญอยู่ในแวดล้อมของสังคมชุมชนเช่นเดียวกับ คนอื่นๆ ให้ปรากฏขึ้นมาบ้าง

ที่ผ่านมาหนังไทยมักจัดวางคนพิการที่ปรากฏเป็นเพียง ตัวประกอบ ที่ช่วยเสริมขบมุขลิละของพระเอก-นางเอก เช่น ชาย น้อยในหนังเรื่องบ้านทรายทองก็ปรากฏมาเพื่อเสริมขบมุขลิละ ของนางเอกให้ฉายเด่นขึ้นมาในแง่ที่ว่าเป็นคนที่จิตใจดีงาม ไม่ รังเกียจคนพิการ นอกจากนี้คนพิการก็ถูกจัดให้ไปอยู่ในกลุ่ม ของตัวตลก ที่ถูกนำมาเป็นที่ล้อเลียนในหนัง ความพิการโดย เฉพาะติดอ่าง, หูหนวก, ตาบอด, พิการทางจิต ฯลฯ ถูกนำมา ล้อเลียนให้กลายเป็นมุขตลกขำๆ หรือไม่ก็เป็นบทลงท้ายของตัว ร้ายที่ทำความผิด รังแก ข่มเหง คนอื่นมาอยู่เสมอ

เราคุ้นเคยกันดีกับพล็อตหนังประเภทนี้ใช่ไหมแล้ว?

นางอัจฉานในเรื่องที่ตบตีแย่งชิง บ้าสมบัติ สุดท้ายต้อง กลายเป็นผู้พิการทางจิต

โจรร้ายที่ปล้นฆ่าคนอื่นมาสุดท้ายต้องกลายเป็นคนขาขาด แขนด้วน

คนที่มีร่างกายหรือบุคลิกไม่สมประกอบก็กลายเป็นตัวตลก นางเอกหรือพระเอกแสนดีที่คอยช่วยเหลือดูแลคนพิการ อยู่ตลอดเวลา

หรือแม้แต่ในมิวสิกวิดีโอที่มีพระเอกนางเอกหน้าลูกครึ่ง หล่อสวย มี Production เก๋ๆ การตัดต่อที่ทันสมัย สุดท้ายเมื่อ ออกหักรักคู่ต ก็กระซอกใจคนดูกันให้ถึงขีดสุดด้วยการให้หนุ่ม หล่อสาวสวยเหล่านั้นไปอยู่ในสถานพยาบาลผู้พิการทางจิต

ภาพจากหนัง จากละคร และมิวสิกวิดีโอทั้งหมดนี้ช่วย สะท้อนให้เห็นว่า ไม่ว่าจะอย่างไร โลกจะหมุนไปเพียงไหน สังคม ไทยก็ไม่มีวันมองความพิการและคนพิการเป็นชีวิตที่สามัญเช่น เดียวกับคนอื่นๆ ความพิการเป็นภาวะที่จั้นมุมหรือถึงคราว

ตกอับถึงขีดสุดของชีวิตกระทั่งเป็นการชดใช้กรรมอย่างสาสม ของคนที่เคยทำกรรมทำเวร กระทั่งทำใจดี ทำชั่วมมา และท้าย ที่สุดชีวิตของคนพิการเป็นได้เพียง ตัวช่วย, ตัวเสริม, เป็นเบี้ย รองบ่อนเพื่อเสริมความเด่น ดัง ดี ให้กับชีวิตของคนที่ไม่พิการ เท่านั้นเอง

เมื่อ “เอื้อ...เธอ” เลือกที่จะทำหนังที่สะท้อนให้เห็นถึง ชีวิตปกติสามัญของคนพิการ และให้คนพิการเป็นตัวเด่นในการ ดำเนินเรื่องจึงเป็นที่น่าสนใจให้เราเฝ้าติดตามกันไม่ใช่เธอ...?

๒

เนื้อเรื่องของ “เอื้อ...เธอ” มีอยู่ว่า ด.ญ. ลูกแก้ว (แสดง โดย ด.ญ.นวรรตน์ เตชะรัตนประเสริฐ) เป็นเพื่อนกับ ด.ช.ต้อง (แสดงโดย ด.ช.วีรภัคดี แก่นสุวรรณ--ซึ่งเป็นเด็กที่เป็นดาวน์ ซินโดรมจริงๆ) แต่ปรีชาพ่อของเธอ (แสดงโดยทัช ณ ตะกั่วทุ่ง) กลับไม่ชอบให้เธอมาคบกับต้องเพราะรังเกียจที่ต้องและพ่อของ ต้องซึ่งชื่อว่าสำรวย (แสดงโดย ชูศักดิ์ เอี่ยมสุข หรือ โหน่ง ชะ ชะซ่า) เป็นดาวน์ซินโดรม วันหนึ่งเด็กทั้งสองต้องพลัดหลงมาใน กรุงเทพฯ ครอบครัวของเด็กทั้งสองจึงออกติดตาม และสุดท้าย สำรวยก็ช่วยเด็กๆ ให้กลับมาบ้านได้อย่างปลอดภัย ทำให้ปรีชา หันมายอมรับและรู้สึกดีกับครอบครัวของสำรวย เนื้อหาส่วนใหญ่ของหนังเน้นการผจญภัยของเด็กๆ ที่ถูกพวกผู้ร้ายจับให้ไป ขายแรงงาน

มิตรภาพ ความผูกพันระหว่างเพื่อน ความรักระหว่าง พ่อกับลูก เป็นสาระหลักที่หนังต้องการสื่อไปยังคนดู

โดยเฉพาะอย่างยิ่งความผูกพันระหว่างลูกแก้วกับต้อง และความรักของสำรวยกับต้อง ซึ่งทำให้คนดูมีทั้งรอยยิ้มและ หลั่งน้ำตาได้ไม่ยากนัก หากมองข้ามงานโปรดักชั่นที่หยิบเอา ความสำเร็จของหนังเรื่องอื่นมาขยายใหญ่ใส่ในหนังเรื่องนี้ (ไม่ว่า จะเป็นฉากจากเรื่องแฟนฉัน,บุคลิกของตัวละครจาก Forrest Gump, เนื้อหาความรักความผูกพันของพ่อพิการที่มีต่อลูกจาก i am sam) เรายังพอเห็นรายละเอียดอันแตกต่างและเป็นรายละเอียดในส่วนที่ดี กล่าวคือหนังทำให้เรายังมองเห็นการดำรง อยู่ของคนพิการ (ทางปัญญา) ในชุมชน อย่างต้องมีการงานทำ และสามารถเลี้ยงครอบครัวมีภรรยา และมีลูกที่ทั้งพิการและไม่

พิการอยู่กันอย่างปกติสุข ซึ่งในสังคมชนบทของไทยก็มีลักษณะครอบครัวของคนพิการในลักษณะเช่นนี้อยู่จริงและไม่จำเป็นต้องรันตหดหู่ดั่งที่นำเสนอกันโดยทั่วไป

แม้ว่าจะมีกลิ่นนมเนยจากพลีทหนึ่งฝรั่งหลายเรื่องปนอยู่ อีกทั้งยังอาจผลลักราคาญความมีอิทธิพลจากบุคลิกของนาย Forrest Gump ที่เข้ามาสิงร่างของสำราญอยู่ตลอดเวลา กระนั้นก็อาจจะเป็นความบกพร่องที่เราพอจะเออวยยกเว้นไปได้เมื่อหนึ่ง ทำให้เรายังมีโอกาสได้เห็นมิติของตัวละครที่เป็นคนพิการเพิ่มขึ้นจากสำราญ ซึ่งเป็นคนพิการที่มีมุขตลกอย่างเป็นธรรมชาติ (เพราะมุขตลกที่คุณเอนโง่งมาในเรื่องไม่ใช่มุขตลกล้อเลียนความพิการ แต่เป็นมุขที่เราได้ยินกันอยู่ในชีวิตประจำวัน) แม้ว่ามิติที่เพิ่มขึ้นนี้อาจเกิดจากความไม่ตั้งใจ เพราะคนดูชาวไทยรู้สถานะของตัวแสดงอย่างคุณเอนโง่งอยู่แล้วว่าเป็นนักแสดงตลก ดังนั้นหนึ่งจึงเอาใจคนดูด้วยการให้คุณเอนโง่งปล่อยมุขตลกออกมาในหนึ่งเป็นระยะๆ แต่หากมองในแง่ของการนำเสนอภาพแทนความจริงให้ความพิการ เป็นการเอาใจที่ถูกทางเพราะการกระทำดังกล่าวเป็นการนำเสนอบุคลิกที่หลากหลายของพิการ เพราะในโลกความจริงคนพิการทางปัญญามีหลายระดับ มีบุคลิกหลากหลายแบบ

กล่าวได้ว่าหนึ่งเรื่องนี้ทำให้เรายังได้เห็นภาพคนพิการในแง่ของกายภาพ บุคลิกภาพ และการดำรงอยู่ของคนพิการในสังคมไทยเพิ่มขึ้นจากหนึ่งไทยเรื่องที่ผ่านมา (ย้ำว่าบ้าง) จากที่เคยเห็นแต่ภาพความสลดหดหู่ของชีวิตก็เห็นการดำรงชีพอย่างปกติสามัญ จากที่เคยเห็นเป็นเพียงตัวช่วยก็ได้มาเป็นตัวเด่น ทว่าในฐานะคนดู ลองถามตัวเองว่าหนึ่งได้ช่วยทำให้เรารู้จักหรือสามารถจินตนาการถึงคนพิการในสังคมไทยได้มากพอกว่าที่เคยเป็นมาจริงหรือ?

๓

ย้อนกลับไปมองภาพคนพิการที่ปรากฏในสังคมไทย จากสื่อ จากนิทาน ชาดกโบราณ เราจะพบว่าความพิการและคนพิการตกอยู่ในฐานะของการใช้เวรกรรมหรือภาวะที่ดำรงอยู่เพียงชั่วคราวเพื่อผ่านพ้นไปสู่ภาวะที่จริงแท้กว่า ไม่ว่าจะป็นในชาดกเรื่อง เตมียีไ้ สุวรรณสาม

กล่าวถึงชาดกอาจไกลไป เขยิบมาที่ต้นรัตนโกสินทร์นี้ปะไร เราอาจคุ้นเคยกันดีกับวรรณคดีเรื่องสังข์ทอง โดยเฉพาะตอนนางรจนาเลือกคู่ ซึ่งการเลือกคู่เป็นเจ้าเงาะของรजनานั้นสร้างความไม่พอใจให้กับเสด็จพ่อของรजनเป็นอันมาก เนื่องจากเจ้าเงาะรูปชั่วตัวดำและมีสถานภาพทางสังคมที่ด้อยต่ำกว่าลูกสาวของตน เราอาจเปรียบเทียบลักษณะทางกายภาพของเจ้าเงาะที่ต่ำกว่าบรรทัดฐานของสังคม ได้กับความพิการ ที่อาจมีคุณสมบัติบางประการที่สังคมจัดให้อยู่ในฝ่ายที่ด้อยกว่าปกติ เจ้าเงาะอีกนัยยะหนึ่งก็คือคนพิการของสังคมปัจจุบัน

ต้องและสำราญในหนึ่งเรื่อง “เอ๋อ...เธอ” ก็เปรียบได้กับเจ้าเงาะ ต.ญ.ลูกแก้วก็อาจเทียบได้กับรจนา และปริษาก็คือท้าวสามลพ่อของรจนา (หากดูในหนึ่งจะยิ่งรู้สึกได้ว่าต้องและสำราญมีชีวิตไม่ต่างจากเจ้าเงาะ คืออยู่บ้านปลายนา ส่วนปริษาที่มีอาชีพค้าขายอยู่ในเมือง)

ในเรื่องสังข์ทองตอนจบท้าวสามลพ่อของรजनายอมรับเจ้าเงาะเพราะเจ้าเงาะสามารถตีคติชนะพระอินทร์เพื่อช่วยชีวิตท้าวไว้ได้

ในเรื่อง “เอ๋อ...เธอ” ปริษายอมรับต้องและสำราญเพราะช่วยชีวิตลูกสาวตนไว้ได้

กล่าวได้ว่า ชาดกและวรรณคดี หรือสื่อในสมัยโบราณตั้งใจจะสอนคติธรรมแก่เราว่าอย่ามองคนแต่รูปลักษณ์ภายนอก และนำรูปลักษณ์ที่สังคมมองว่าต่ำกว่าบรรทัดฐานปกติมาเป็นตัวเปรียบเทียบ เพื่อสร้างศีลธรรมจรรยาให้ชีวิตที่ไม่ได้ต่ำกว่าบรรทัดฐาน

สื่อในสมัยปัจจุบันอย่างหนึ่งเรื่อง “เอ๋อ...เธอ” ก็ดำเนินเรื่องเช่นนั้น และตั้งใจจะบอกคติธรรมเช่นนั้นแก่เด็ก ๆ วมทั้งคนดูในวัยผู้ใหญ่

ตัวละครเช่น พ่อของต.ญ.ลูกแก้วในเรื่องก็เหมือนกับพ่อของรजनที่ไม่อยากให้ลูกไปคบกับคนที่มึรูปลักษณ์ต่างจากปกติ และสุดท้ายเขาก็หันมายอมรับคนที่เคยมองว่าไม่ปกติเหล่านั้น เพราะ คนไม่ปกติที่เขาอมรับได้ผ่านการพิสูจน์และสร้างคุณค่าให้ เราสามารถยอมรับได้เสียก่อน

อีกนัยยะหนึ่งก็เป็นการสะท้อนให้เห็นว่า เราไม่สามารถยอมรับคนที่ต่ำกว่ามาตรฐานได้เพราะเขาเป็นเขา และมีสิทธิในตัวเอง แต่เราจะยอมรับเมื่อเขาผ่านการพิสูจน์คุณค่าให้เราก่อนเท่านั้น

พลีทเรื่องของ “เอ๋อ...เธอ” จึงไม่ต่างอะไรจากวรรณคดีเรื่องสังข์ทอง เพียงแต่ปรับให้เข้ากับยุคกับสมัย และอาศัยการหยิบยืมวิธีมองคนพิการ (ทางสติปัญญา) จากหนึ่งฝรั่งหลายๆ เรื่อง มาแต่งแต้มให้เป็นไทยๆ (เหมือนเราลูกผสมทางวัฒนธรรมในหมู่บ้านโลกได้กินขนมปังทาน้ำพริกเผาแทนแยม)

ถามว่าเป็นเรื่องที่ผิดหรือน่ารังเกียจใหม่ที่ทำเช่นนี้ ก็คงตอบได้ว่าไม่ผิด ไม่แปลก และคงไม่ถึงขั้นจะสาปแช่งว่าน่ารังเกียจ เพราะคงไม่มีใครปฏิเสธว่า คติธรรมที่สอดแทรกในเรื่องทั้งในสังข์ทองและ “เอ๋อ...เธอ” ที่พยายามจะสอนใจเรานั้น เป็นคติธรรมที่มีคุณค่าและเป็นการสร้างสรรค์จรรโลงใจให้มนุษย์สามารถอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข และพลีทเรื่องอย่างนี้ก็คงง่ายต่อการทำความเข้าใจโลกสำหรับเด็ก

คงไม่มีใครปฏิเสธคุณค่าของและศีลธรรมสร้างสรรค์จรรโลงใจที่สอดแทรกอยู่ในวรรณกรรมเรื่องสังข์ทอง

และเราต่างก็ยอมรับว่า “เอ๋อ...เธอ” สร้างขึ้นมาด้วยเจตนาอันดีที่จะสอนให้เด็ก ๆ มีมิตรภาพ มีน้ำใจ ที่ดีกับคนในสังคมโดยไม่ยึดติดกับภาพลักษณ์ภายนอกหรือแบ่งแยกว่าเป็นคนพิการหรือไม่พิการ

แต่หากลองหันมาทบทวนในประเด็นที่เป็นการสร้างคุณค่า ความหมายและความหลากหลาย ต่อผู้พิการ ถามว่า “เอ้อ... เทรอ” นี้ได้ทำให้เราสามารถจินตนาการถึงคุณค่าและความหมายของคนพิการที่ดำรงอยู่ในสังคมไทย ในรูปแบบที่หลากหลายกว้างไกลต่างไปจากเดิมหรือไม่

หนังสือนี้ได้ช่วยสร้างให้เรารู้จักคนพิการอย่างที่คุณพิการเป็นหรือไม่ ได้รู้จักคนพิการในฐานะที่เป็นมนุษย์มีเลือดเนื้อ มีตัวตน อย่างที่มนุษย์ฟังจะเป็น

มีหัวเราะ ร้องไห้ กลืน ดี ร้าย ชั่ว ดี มีสิทธิ์ มีเสียงที่มาจากตัวเขาเองบ้างหรือไม่

ก็คงตอบได้ว่าไม่

เพราะหนังสือนี้แค่สลับชั่วคราวตำแหน่งของคนพิการ เท่านั้นเอง ความพิการหรือคนพิการที่เคยถูกหมิ่นแคลนด้วยรูป ลักษณะภายนอก ในสังข์ทอง ที่แต่งขึ้นมาราวปี ๒๓๕๒ ในสมัย รัชกาลที่ ๒ ถูกเปลี่ยนตำแหน่งมาเป็นวัตถุที่ใส ชื่อ ไร่ เดียงสา ใน “เอ้อ...เทรอ” ที่สร้างในปี ๒๕๔๗

คนพิการเช่นต้องได้รับบทเด่นในเรื่องก็จริง แม้ว่าหนังสือจะบอกไว้ว่าต้องเคยช่วยลูกแก้วให้รอดตายจากการจมน้ำ ซึ่งเป็นที่มาของมิตรภาพ แต่เมื่อดูหนังตลอดทั้งเรื่องต้องก็ยังเป็นเพียงคนที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ต้องสร้างภาระให้ลูกแก้ว ปกป้องการดูแลแล้วซ้ำแล้วซ้ำเล่า

สำนวนพ้องของต้องที่เป็นคนพิการถึงจะมีการมีงานทำก็จริง แต่หนังสือก็ผลทำให้เขาเป็นแค่ร่างทรงของฟอร์เซ่ กัมพ์ ที่มองโลกใส ชื่อ ไร่ เดียงสา และหนังสือตั้งใจจะเล่นตลกกับความใส ชื่อ ไร่ เดียงสา ของความพิการทางสติปัญญา นั้นจนเกินพอดี เช่น ฉากที่เขาไปนั่งอยู่ในรายการโทรทัศน์ร่วมมือร่วมใจเพื่อแจ้งว่า ลูกหาย

และที่สำคัญใน หนังสือทำให้สำนวนปรากฏมาเพื่อจะสอนใจ ปรึกษาว่าอย่ามองคนแค่รูปลักษณะภายนอก เหมือนที่เจ้าเงาะ ปรากฏขึ้นมาเพื่อที่จะบอกท้าวสามลอย่างนั้นเช่นกัน

ต้องและสำนวนซึ่งเป็นคนพิการในหนังสือนี้อาจเป็นเพียงตุ๊กตาตัวเก่าในวัยเยาว์ที่เราอาจจำได้ในฐานะของเพื่อนที่ บริสุทธิ ไร่ เดียงสา

และสิ่งที่รู้สึกเป็นห่วงต่อไปอีกคือเด็กที่ดูหนังสือนี้อาจ รู้สึกมีอคติกับคนในประเทศเพื่อนบ้าน เพราะมีฉากหนึ่งในหนังสือที่ใจเน้นให้เห็นว่าแก๊งค์จับเด็กนั้นเป็นคนต่างชาติ และเป็น ชาติเพื่อนบ้านข้างๆเรานี่เอง โดยหนังสือนำเอาบุคคลิกและทำให้คน เหล่านี้กลายเป็นผู้ร้ายที่น่ารังเกียจ ทั้งยังจงใจล้อเลียนสรรพ สำเนียงเสียงพูดของพวกเขาด้วยความเอาสนุก เอามันส์ อย่าง ไม่เข้าท่า (เพราะหนังสือล้อเลียนสำเนียงพูดไม่ชัดและไม่มีการ ปรึกษา) เหล่านี้ช่วยสะท้อนให้เห็นว่า คนชายขอบในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นคนพิการ หรือ แรงงานข้ามชาติ ก็จะเป็นได้เพียง ร้างเงาที่ไม่รู้จักตัวตนจริงๆ

สำหรับเรื่องนี้คนพิการถูกทำให้กลายเป็นร้างเงาที่ไม่ เดียงสา ส่วนคนต่างชาติที่เข้ามาก็เป็นร้างเงาของความชั่วร้าย

น่ารังเกียจ เต็มๆด่าๆ โดยมีสื่อเช่นหนังสือ “เอ้อ...เทรอ” ทำ หน้าทีร้างพิมพ์เขียวร่างเงาเหล่านี้ไว้ล่วงหน้าในใจเด็ก ๆ ตั้งแต่ ครั้งที่เราเขายังเยาว์วัยแล้ว

การปรากฏตัวของหนังสือ “เอ้อ...เทรอ” ในปี ๒๕๔๗ บอกให้รู้ว่าตำแหน่งแห่งที่ของคนพิการในสังคมไทยแทบไม่มี อะไรต่างไปจากเดิม นั่นคือคนพิการยังคงเป็นเสมือนวัตถุในการ เปรียบเทียบ ให้คนที่ไม่ได้มีชีวิตที่พิการเข้าใจในคตินิยมสำหรับ ดำรงชีวิต

หนังสือทำได้แค่เปลี่ยนแค่รูปลักษณะภายนอกของคนพิการ เปลี่ยนเสื้อผ้าให้คนพิการจากใส่เสื้อผ้าขอมซ่อ นำทุกขเวทนา และ น่ารังเกียจ (ในแบบไทยๆ) มาเป็นใส่เสื้อผ้าสะอาดสะอ้าน หมุดจด ผนเรียบแปล้ (ตามแบบฮอลลีวูด)

และการเปลี่ยนเสื้อผ้าให้คนพิการแค่รูปลักษณะภายนอก เปลี่ยนแพ็คเกจในการเล่าเรื่องให้ทันสมัยเข้ากับยุคเท่านั้น (แต่ พล็อตเรื่องคงเดิม)

ตำแหน่งแห่งที่ และอุดมการณ์ที่มีต่อความพิการของ สังคมไทยก็ยังคงมีเพียง ๒ ด้านดังที่ได้กล่าวไว้แต่ต้น นั่นคือ เรา รู้จักคนพิการเพียง ๒ แบบ เช่น จากดีมาเลว จากดำมาขาว จาก ช้ามาขาว

จากสิ่งมีชีวิตที่น่าทุกขเวทนามาเป็นสิ่งมีชีวิตที่ไร้เดียงสา และ บริสุทธิ

เกือบ ๒๐๐ ปีผ่านมารู้จักคนพิการเพิ่มขึ้น เหมือนการ ขยับมือพลิกขั้วถ่านไฟฉาย จากขั้วลบไปขั้วบวก และเรารู้จัก ถ่านไฟฉายเพียงแค่การนำมาใช้ประโยชน์เพื่อส่องสว่างทางเดิน ให้ชีวิตเราเท่านั้น

แต่ลืมมองไปว่าในถ่านไฟฉายแต่ละก้อนอัดแน่นไปด้วย ประจุที่มีความหมายอันหลากหลายในตัวมันเอง

เหมือนเปลี่ยนแนวคิดที่มีต่อชีวิตคนพิการจากชีวิตที่ ทุกขเวทนาหรือน่ารังเกียจ มาเป็นชีวิตที่ใสชื่อไร่เดียงสา

ซึ่งเป็นการมองที่ไม่ได้ทำให้เรารู้จักคนพิการมากขึ้นไป กว่าเดิม และไม่สามารถจินตนาการถึงคนพิการได้มากไปกว่า หมดหมายในการเปรียบเทียบเพื่อสร้างคุณค่าในการดำรงอยู่ สำหรับชีวิตที่ไม่พิการเท่านั้นเอง

ห้วงเวลาอันยาวนาน

สังคมไทยมีจินตนาการถึงคนพิการได้เพียง ๒ แบบ เท่านั้น คือ ไม่ดีอย่างสุดๆ ไปเลย ก็เลวอย่างสุดๆ ไปเลย, ไม่ทุกข ธรรมดาอย่างน่าเวทนา ก็ ใสชื่อไร่เดียงสาและแสนบริสุทธิเสียเหลือ เกิน

ดูหนังสือนี้จบด้วยคำถามที่ว่า

เกือบ ๒๐๐ ปีผ่านมา จากสังข์ทองถึง “เอ้อ... เทรอ” สังคมไทยวางตำแหน่งแห่งที่ให้คนพิการได้ เพียงเท่านั้น...เองเทรอ

